
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΟΙ ΔΕΙΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ*

Τὸ παρὸν ἄρθρον καλύπτει πολὺ ἐκλεκτικῶς τὸ θέμα τῶν βραχυχρονίων ἐπιχειρηματικῶν ἐνδείξεων. Μία ἐπισκόπησις ὄλων τῶν δεδομένων τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐπιτυχῶς διὰ βραχυχρονίους ἐπιχειρηματικὰς προβλέψεις, θὰ ἐξετείνετο εἰς ὀλόκληρον τὸ πεδῖον τῆς οἰκονομικῆς στατιστικῆς. Οὕτω, κατωτέρω, μέγα μέρος τοῦ ἄρθρου (τμῆμα 5) εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὴν προσφάτως ἀναπτυχθεῖσαν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην μέθοδον τοῦ Konjunkturtest, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐν «ὕπόδειγμα» ἐπιχειρηματιῶν καλεῖται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ἐρωτηματολόγιον περὶ τῶν κατευθύνσεων ἀπλῶς τῶν μεταβολῶν, ὄχι περὶ τῶν ἀπολύτων ποσοτικῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν δραστηριότητά των. Πρὸ τῆς ἐκθέσεως τῆς μεθόδου τοῦ Konjunkturtest, τὸ ἄρθρον περιλαμβάνει τμήματά τινα ἀφιερωμένα εἰς ὠρισμένας εἰδικὰς κατηγορίας στατιστικῶν δεδομένων. Τοῦτο γίνεται ἐν μέρει πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως τεθῆ ἓν σημεῖον ἐκκινήσεως διὰ τὴν μελέτην τῆς μεθόδου τοῦ Konjunkturtest, ὡς μεθόδου ἀποβλεπούσης εἰς τὴν συγκέντρωσιν πληροφοριῶν αἱ ὁποῖαι, καίτοι μὴ ἐπακριβῶς προσδιωρισμένα, εἶναι περισσότερον ἐκσυγχρονισμένα καὶ περιεκτικὰ παρ' ὅτι εἶναι αἱ διαθέσιμοι ἐκ τυπικῶν στατιστικῶν πηγῶν. Αἱ μελετώμεναι κατηγορίαι στατιστικῶν δεδομένων ἔχουν ἐπιλεγῆ τόσον λόγῳ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τὴν ὁποῖαν ἔχουν διὰ τὴν διαπίστωσιν τῶν βραχυχρονίων κινήσεων ὅσον καὶ διότι ἡ εὐρύτης τῶν ἐπιδιώξεων των ποικίλλει κατὰ πολὺ ἀπὸ μιᾶς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἰς ἄλλην, ἀλλὰ γενικῶς φαίνεται νὰ εἶναι ἀνεπαρκῆς εἰς ὅλας ἐξ αὐτῶν. Αἱ κατηγορίαι στατιστικῶν δεδομένων, αἱ ὁποῖαι οὕτω ἐπελέγησαν πρὸς σύντομον κριτικὴν ἐξέτασιν, εἶναι αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰ ἀποθέματα (τμῆμα 1), αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰς παραγγελίας (τμῆμα 2) καὶ ὠρισμένοι μορφαὶ οἰκονομικῆς στατιστικῆς (τμῆμα 3). Πρὸς τοῦτοις ἐξετάζονται καὶ αἱ ἐν χρήσει μέθοδοι ἐξακριβώσεως τῶν ἐπενδυτικῶν προθέσεων (τμῆμα 4).

Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ θέμα τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν τρεχόντων οἰκονομικῶν στατιστικῶν στοιχείων διὰ τὴν πρόβλεψιν τῆς οἰκονομικῆς

* Μετάφρασις ἐκ τοῦ U.N. Economic Bulletin for Europe, Νοεμβρίου 1955.

κής δραστηριότητας είναι θέμα δι' όλόκληρον τόμον μάλλον, παρά δι' ἓν ἄρθρον. Ἀρκεῖ ἴσως νὰ ὑποδείξωμεν, ὅτι ἡ χρησιμότης των διὰ προβλέψεις θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἓν ἐκ τῶν κριτηρίων διὰ τὴν μελλοντικὴν ἀνάπτυξιν τῆς στατιστικῆς καὶ νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἐκάστοτε λαμβανομένων στατιστικῶν δεδομένων δὲν εἶναι ὀριστική⁽¹⁾ εἰς οἰονδήποτε στάδιον τῆς ἐρεύνης.

Ἡ ἔμφασις εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο διδεται εἰς τὰ στατιστικὰ δεδομένα τὰ ὁποῖα εἰς τὴν οὐσίαν των εἶναι «προβλεπτικά», δηλαδή, ἀποτελοῦν μὲν πραγματικὰ δεδομένα τοῦ παρόντος, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα ἀφοροῦν περισσότερον τὸ μέλλον παρά τὸ παρόν. Ὁρισμένοι ὅμως ὁμάδες στατιστικῶν στοιχείων ἐπίπτουσαι εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν δὲν σχολιάζονται, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ συζήτησις τῶν χαρακτηριστικῶν των θὰ ἀνεφέρετο εἰς ἀρκετὰ γνωστὸν πεδίον. Αἱ τιμαὶ τῶν ἀγαθῶν ἀποτελοῦν προφανὲς παράδειγμα. Ἡ ἄλλα στοιχεῖα τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἔχουν παραλειφθῆ, διότι εἶναι πλέον ὁμοίμορφα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των καὶ κατὰ γενικώτερον τρόπον προσιτά. Ἐπὶ παραδειγματι, μεταξὺ τῶν δεδομένων τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ἀπασχόλησιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν κενῶν θέσεων αἱ ὁποῖαι δηλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν εἰς τὰ γραφεῖα ἐργασίας ἀποτελεῖ προφανῶς μίαν καλὴν ἔνδειξιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ζητήσεως εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας, ταῦτα δὲ εἶναι διαθέσιμα εἰς τὰς περισσότερας χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης⁽²⁾, καίτοι προκειμένου περὶ ὠρισμένων χωρῶν τὰ σχετικὰ στοιχεῖα πρέπει νὰ γίνωνται δεκτὰ μὲ ἐπιφυλακτικότητά⁽³⁾.

1. Εἰς ἓν ἄρθρον εἰς τὸ *Ekonomisk Tidskrift*, No 1, 1956 τιτλοφορούμενον «*Den Ekonomiska Statistiken's Utveckling*» (Ἡ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομικῆς στατιστικῆς), ὁ καθηγητὴς J. Akerman παρατηρεῖ: «Σήμερον ἡ χρησιμότης τῶν στατιστικῶν δεδομένων τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς θὰ ἠδύνατο δυσκόλως νὰ ἀμφισβητηθῆ ὑπὸ οἰουδήποτε. Ἀλλὰ μόλις πρὸ δεκαετίας ἡ κατασκευὴ ἐνὸς μηνιαίου δεικτοῦ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔθεωρεῖτο ἀκόμη μὲ κάποιαν καχυποψίαν. . . ».

2. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κενῶν θέσεων τῶν καταγεγραμμένων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μηνὸς πρέπει ἐνίοτε νὰ ὑπολογισθῆ ἀπὸ τὰς σειρὰς τὰς διδούσας τὸν ἀριθμὸν τῶν κενῶν θέσεων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν πληρουμένων κενῶν θέσεων, τῆς τελευταίας διδομένης προφανῶς διότι ἀντιπροσωπεύει τὴν «ἐπιτυχίαν» τῶν γραφείων ἐργασίας εἰς τὸ νὰ ἐξευρίσκουν ἐργασίαν εἰς ἀνέργους ἐργάτας.

3. Εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας μία ἄλλη σειρὰ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀπασχόλησιν ἔχει καταδειχθῆ μεγάλης χρησιμότητος. Αὕτη εἶναι ἡ ἐμφανίζουσα στοιχεῖα περὶ τῶν ὠρῶν ἐργασίας εἰς τὴν βιομηχανίαν. Τοιαῦτα στοιχεῖα δὲν καταρτίζονται εἰς διαφόρους χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ εἰς ἄλλας δίδονται εἰς ἀραιὰ μόνον διαστήματα.

Ὁρίσμενα ἄλλα στατιστικά στοιχεία εἶναι ἐπίσης, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, λίαν «προβλεπτικά». Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, δημοσιεύεται εἰς ἄτλους δείκτης τῶν τιμῶν τῶν συνήθων βιομηχανικῶν μετοχῶν, καίτοι δὲν ἔχουν ὅλοι κατορθῶσει μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν νὰ λύσουν τὸ συναφές, ἰδιαιτέρως λεπτόν, πρόβλημα τοῦ καταλλήλου δείκτου. Ἐπίσης συνήθως καταρτίζονται δείκται τῶν τιμῶν ἢ τῶν προσόδων τῶν κυβερνητικῶν τίτλων. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν δυτικὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὰς Κάτω Χώρας, τὴν Σουηδιαν καὶ τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον εἰς συχνὰ διαστήματα δημοσιεύεται ἡ κατὰ μέσον ὄρον πρόσοδος ἐκ μερισμάτων μιᾶς ἐπιλεγείσης ὁμάδος συνήθων μετοχῶν (1).

Παλαιότεραι προσπάθειαι προβλέψεων, ἰδίως εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, τὴν Γαλλίαν καὶ Μεγάλην Βρεταννίαν, μέχρι τοῦ 1930, ἐβασίζοντο ἐν μέρει ἐπὶ τῆς χρήσεως σειρῶν (2) «ἐνὸς βαρομέτρου» τοῦ ὁποίου αἱ κινήσεις ἐθεωροῦντο δυνάμεναι νὰ προμηνύσουν μεταβολὰς εἰς τὴν γένει δραστηριότητα. Ἡ περιορισμένη χρησιμότης τῆς μεθόδου αὐτῆς, ἡ ὁποία δὲν εἶχε καμμίαν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καταδεικνύεται εἰς μίαν ἐμπεριστατωμένην μελέτην τοῦ Ἐθνικοῦ Γραφείου τῶν Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν (3). Φαίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει δυνατότης προρρήσεως τῶν εὐρυτέρων καμπῶν δι' αὐτῶν τῶν μεθόδων, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀντικειμενικὴ των χρήσις «δύναται τουλάχιστον νὰ περιορίσῃ τὴν συνήθη βραδύτητα ἀναγνωρίσεως ἀνακάμψεων ἢ ὑφέσεων αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἤδη ἀρχίσει». Εἰς μίαν ἀνάλυσιν 801 σειρῶν, ἐξευρέθη ὅτι αἱ 75 κανονικῶς ὠδήγουν εἰς ἀνωτάτας καὶ κατωτάτας αἰχμάς, ἀλλ' ὅτι οὐδεμία ἦτο πλήρως ἀξιόπιστος ὡς πρόδρομος μεγαλυτέρων μεταβολῶν. Τὸ

1. Ἡ σύγκρισις τῆς προσόδου ἐκ μερισμάτων τῶν συνήθων μετοχῶν μὲ τὴν ἀπόδοσιν τῶν κυβερνητικῶν τίτλων ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν. Εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου ὁ λόγος τῶν δύο αὐτῶν μεγεθῶν ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν μορφήν ἐνὸς «δείκτου ἐμπιστοσύνης». Οὗτος καταρτίζεται ὡς ἑβδομαδιαῖος δείκτης διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῶν Moodys Services Ltd, καὶ ὡς μηνιαῖος, δημοσιεύμενος εἰς τὸ Investor's Chronicle (διὰ λεπτομερείας, ἴδε Investor's Chronicle, 15 Νοεμβρίου 1952).

2. Ἐνδιαφέρουσα ἐκθεσις τῶν στατιστικῶν στοιχείων αὐτῆς τῆς φύσεως εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν περιέχεται εἰς τὸ «Statistics bearing on financial investment» ὑπὸ τοῦ J. I. Mason καὶ D. Sachs, Journal of the Royal Statistical Society, Series A (General), Part I, 1955.

3. Μεταξὺ ἄλλων, αὗται ἀφῆρων δείκτας τιμῶν τῶν ἀγαθῶν, ἐπιτόκια, προσφορὰν χρήματος καὶ ὄγκον καταναλώσεως ἀνθρακος.

3. G. H. Moore, Statistical indicators of cyclical recessions and revivals, Occasional Paper, N° 31, N.B.E.R.

συμπέρασμα είναι ὑπὲρ τῆς διακριτικῆς ἐκτιμῆσεως μεγάλου ἀριθμοῦ σειρῶν «καὶ ὁποῖαι ἔχουν χρήσιμα χαρακτηριστικά ἐνδείξεων» (1).

Οὕτω ἐξυπακούεται ὅτι ἡ ἀναζήτησις ἐνὸς μοναδικοῦ γνώμονος προβλέψεως τῶν καμπῶν εἰς τὸν οἰκονομικὸν κύκλον εἶναι τόσο ἀκαρπός, ὅσον καὶ ἡ ἀναζήτησις μιᾶς στατιστικῆς σειρᾶς ἡ ὁποία θὰ ἀντεπροσώπευε αὐτὴ καὶ μόνη τὸν οἰκονομικὸν κύκλον, μολονότι γίνονται ἀκόμη προσπάθειαι πρὸς εὔρεσιν ἐνὸς «συνδυασμένου» δείκτου, ὁ ὁποῖος ἤθελε λάβει τὴν θέσιν τῶν βαρομέτρων.

Ὁ τελευταῖος καὶ πλέον ἐπεξεργασμένος τοιοῦτος δείκτης εἶναι ὁ Diffusion index τοῦ National Industrial Conference Board εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας (2).

1. Στατιστικαὶ τῶν ἀποθεμάτων

Ἡ σοβαρωτέρα ἴσως δυσκολία εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν οἰκονομικῶν μεταβολῶν, ἰδίως ἐπὶ βραχυχρονίου βάσεως, εἶτε ὑπὸ μορφήν προβλέψεως, ἢ ἀκόμη—μετὰ τὸ γεγονός—ὑπὸ μορφήν ἐξηγήσεως, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν δεδομένων περὶ τῶν ἀποθεμάτων καὶ περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐν λειτουργίᾳ παραγωγῆς. Δὲν χρειάζεται νὰ ἀναπτυχθοῦν ἐπιχειρήματα περὶ τῆς ἀνάγκης μιᾶς βελτιώσεως ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως. Ἡ ὑπὸ τῶν βιομηχάνων καὶ ἐμπόρων καλυτέρα γνώσις τῶν κινήσεων τῶν ἀποθεμάτων (3) ἐπιβάλλεται καὶ ἐκ τῆς σημασίας τῆς διὰ τὴν ὁμαλωτέραν λειτουργίαν τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς. Αἱ διακυμάνσεις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος θὰ ἠδύναντο τοιοῦτοτρόπως νὰ μετριάζωνται (4).

1. Εἰς παρόμοιον συμπέρασμα καταλήγει ἕν πρόσφατον βελγικὸν ἄρθρον: "Ide Bulletin Mensuel de Conjoncture, Ἰνστιτουτοῦ Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Louvain, Ἰούλιος 1955.

2. Διὰ λεπτομερείας ἴδε Business Record, N.I.C.B., Ἰούνιος 1954.

3. Τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὡς ἐπιχείρημα διὰ τὴν ὑπὸ ἐμπορικῶν ὀργανισμῶν συλλογὴν στοιχείων διὰ τὰ ἀποθέματα, τὰ ὁποῖα καθίστανται γνωστὰ μόνον εἰς τὰ μέλη των, δὲν δημοσιεύονται. Τὰ ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν στατιστικῶν τῶν ἀποθεμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δυνατόν ἐνίοτε νὰ προβάλλωνται καὶ διὰ λόγους ἐθνικῆς σκοπιμότητος, δὲν δύνανται νὰ ἀγνοηθοῦν ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει ἐδῶ σημασίαν εἶναι ὅτι οἱ ἐπιχειρηματῆται εἰς ἕν στάδιον τῆς βιομηχανίας ἢ τοῦ ἐμπορίου θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν τί συμβαίνει, ὅχι μόνον εἰς αὐτὸ τὸ στάδιον ἀλλὰ καὶ εἰς ἕνα διάφορον στάδιον τῆς παραγωγῆς τὸ ὁποῖον συνήθως καλύπτεται ὑπὸ ἄλλου παραγωγικοῦ ὀργανισμοῦ.

4. ἴδε Economic Survey for Europe in 1954, σελ. 26. Ἡ ὑποσημείωσις 1 ἀναφέρεται εἰς δύο ἄρθρα δίδοντα εἰκόνα τῆς σημασίας τοῦ θέματος. H. A. Turner and R. Smith, «The slump in the Cotton Industry, 1952», Bulletin

Είς τήν ἀκολουθοῦσαν βραχεῖαν ἐπισκόπησιν δημοσιευθέντων στοιχείων διὰ τὰ ἀποθέματα, παραλείπονται τὰ πρωτογενῆ γεωργικά προϊόντα ἄν καί ταῦτα βεβαίως, ὅπως τὰ ἀποθέματα πρώτων ὑλῶν γενικῶς, εἶναι βασικῆς σημασίας διὰ τήν ἐκτίμησιν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν χώρας τινός. Δὲν λαμβάνονται ἐπίσης ὑπ' ὄψιν τὰ στοιχεῖα τὰ δημοσιεύμενα μόνον ἐτησίως, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τήν κοινωνικὴν λογιστικὴν, ἀλλ' ὄχι διὰ τήν βραχυχρόνιον πρόβλεψιν (1). Οὔτε γίνεται μνεῖα τῶν εἰδικῶν ἐρευνῶν αἱ ὁποῖαι ἐπιχειροῦνται κατ' ἀκανόνιστα διαστήματα. Εἰς τήν Δυτικὴν Εὐρώπην δὲν δημοσιεύονται βραχυχρόνια δεδομένα διὰ τήν ἐξέλιξιν τῆς ἐν λειτουργίᾳ παραγωγῆς. Χρήσιμον δεῖγμα διαθεσίμων πληροφοριῶν περὶ τῶν ἀποθεμάτων διὰ τὰς περισσότερας τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν ἐμφανίζεται εἰς τὸ ἄρθρον «Current Economic Developments in Europe» (πίναξ 5) δημοσιεύμενον εἰς Economic Bulletin for Europe, E.C.E., Geneva, Novem. 1955.

Αἱ στατιστικαὶ περὶ τῶν ἀποθεμάτων παρουσιάζονται κατὰ δύο διαφόρους τρόπους. Δύνανται νὰ συνιστανται εἰς στοιχεῖα διὰ ἕξα τομικευμένα ἀγαθὰ ἐκφραζόμενα εἰς πραγματικὰς φυσικὰς ποσότητας. Ἡ δυνατόν τὰ στοιχεῖα νὰ καλύπτουν μίαν ὁμάδα ἀγαθῶν ἢ ἕνα τομέα βιομηχανικόν ἢ ἐμπορικόν, μὲ συνολικὰ ποσὰ διὰ κάθε ὁμάδα, τῆς μετρήσεως γινομένης εἰς ἀξίαν, ἢ, μὲ τὴν βοήθειαν δεικτῶν, εἰς ὄγκον. Ὅταν τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν ἀποθεμάτων παρέχονται εἰς ἀπολύτους ἀξίας θὰ πρέπη βεβαίως νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ περιπλοκὸν πρόβλημα τῆς ποικιλίας τῶν τιμῶν πρὶν ἐξαχθοῦν οἰαδῆ ποτε σημαντικὰ συμπεράσματα.

Πέντε χώραι—αἱ Αὐστραλίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Ἑλλάδι, Σουηδίᾳ καὶ Τουρκίᾳ—δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὴν ἔρευναν διὰ τὸν λόγον ὅτι τὰ σχετικὰ στοιχεῖα εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρκτα εἰς αὐτάς. Μεταξὺ τῶν ὑπολοίπων ἐννέα δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν, ἡ Δανία παρουσιάζει τὴν ἐξῆς ἀνωμαλίαν: ἐν ὧ αἱ στατιστικαὶ τῆς τῶν ἀποθεμάτων καλύπτουν λίαν εὐρὺν ἀριθμὸν ἐμπορευμάτων, αὐταὶ συλλέγονται καὶ δημοσιεύονται μόνον δις τοῦ ἔτους, εἰς τὰ τέλη Ἰουνίου καὶ Δεκεμβρίου. Τοιοῦτοτρόπως, στεροῦνται ἐπικαιρότητος κατὰ τὰ περισσότερα χρονικὰ σημεῖα, ἤτοι πέραν τοῦ συνήθους μέτρου, ἔστω καὶ προκειμένου περὶ

of the Oxford University Institute of Statistics, 1953, N° 4, vol. A. M. Alfred and R. E. Utiger, «Stock changes as a factor on demand.» Accounting Research, Ὀκτώβριος 1954

1. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ βραχυχρόνιοι κινήσεις, ἄν καὶ εἶναι δυνατόν πολλάκις νὰ μὴ εἶναι ἐφικτὴ ἡ συμφωνία π.χ. τῶν μηνιαίων ἀξιών μὲ μίαν ἐτησίαν ἐκτίμησιν τῶν μεταβολῶν τῶν ἀποθεμάτων.

στατιστικών στοιχείων αυτής της κατηγορίας. 'Αφ' ἑτέρου, εἰς μίαν ἄλλην ομάδα χωρῶν—Βέλγιον, Δυτικὴν Γερμανίαν, Ἰταλίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Φιλλανδίαν—τὰ δημοσιευόμενα στοιχεῖα εἶναι σποραδικὰ καὶ ἀτελεῖ. Εἰς ὠρισμένας χώρας αὐτῆς τῆς ομάδος δημοσιεύονται στοιχεῖα διὰ τὸν ἄνθρακα, τὸ κῶκ καὶ τὸν χάλυβα. Εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν δημοσιεύονται στοιχεῖα καὶ διὰ μερικὰ ἄλλα ἀγαθὰ, ὅπως ἡ μαργαρίνη, ἡ πισσάβφαλος καὶ ἡ βενζόλη, ἐπίσης τὰ προϊόντα κλωστούφαντουργίας εἰς τὸ Βέλγιον, οἱ πλίνθοι, τὰ δέρματα καὶ τὰ προϊόντα κλωστούφαντουργίας εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Εἰς τὴν Ἰταλίαν δημοσιεύονται ὠρισμένοι πληροφόροι ἐπὶ ἑξατομικευμένων κλωστούφαντουργικῶν προϊόντων, ἀλλὰ τὰ κύρια στοιχεῖα περὶ τῶν ἀποθεμάτων δίδονται ὑπὸ τὴν μορφήν ἀνεπισημῶν μηνιαίων δεικτῶν⁽¹⁾, διὰ τὸν ὄγκον τῶν ἀποθεμάτων τελικῶν προϊόντων εἰς τοὺς ἀκολουθοῦσους το. εἰς : μεταλλεῖα, μεταλλουργική, χημικὰ προϊόντα καὶ προϊόντα κλωστούφαντουργίας. Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, καίτοι τὰ διαθέσιμα δεδομένα περὶ τῶν ἀποθεμάτων ἄνθρακος, κῶκ καὶ χάλυβος εἶναι πολὺ λεπτομερειακὰ, αἱ μόναι ἄλλαι διαθέσιμοι στατιστικὰ ἀποθεμάτων προέρχονται, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐξ ἀνεπισημοῦ πηγῆς. Αὗται περιορίζονται εἰς ἐνδείξεις περὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀποθεμάτων τοῦ λιανικοῦ ἔμπορίου τόσο ἐν τῷ συνόλῳ ὅσον καὶ ἀναλυτικῶς διὰ τὰς ἐπομένας κατηγορίας : τρῶφιμα, ποτὰ καὶ καπνὰ, κλωστούφαντουργικὰ εἶδη καὶ ἐνδύματα· καταναλωτικὰ ἀγαθὰ· ἀγαθὰ οἰκιακῆς χρήσεως καὶ ἄλλα⁽²⁾. Εἰς τὴν Φιλλανδίαν ἡ μόνη σχετικὴ σειρά ἀναφέρεται εἰς τὸν ὄγκον τῶν ἀγαθῶν λιανικοῦ ἔμπορίου τῶν συνεταιριστικῶν καταστημάτων. Ὑπολείπονται ἡ Γαλλία, ἡ Νορβηγία καὶ ἡ Μεγάλη Βρεταννία. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς χώρας δημοσιεύονται στοιχεῖα διὰ μέγαν ἀριθμὸν ἑξατομικευμένων ἀγαθῶν. Αἱ σειραὶ εἶναι μηνιαῖαι εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν καὶ τριμηνιαῖαι εἰς τὴν Νορβηγίαν⁽³⁾. Εἰς τὴν περιπτώσιν τῆς Νορβηγίας τὰ τριμηνιαῖα στοιχεῖα διὰ τὰ ἀποθέματα δημοσιεύονται μόνον εἰς ἑξομηνιαῖα διαστήματα, ἀλλὰ ταῦτα χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης συγκεντρικῶς διὰ τὴν κατάρτισιν τριμηνιαίων δεικτῶν ὄγκου καθ' ὁμάδας ἀγαθῶν. Ἐνδιαφέρον χαρακτηριστικὸν τῆς στατιστικῆς αὐτῆς

1. Διὰ περισσότερας λεπτομερείας, εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὴν μέθοδον καὶ τὰ καλυπτόμενα ἀγαθὰ, ἴδε Καθηγητοῦ F. Di Fenizio, *Due Scritti attorno agli «Indici delle Scorte»*, in Italia, Μιλᾶνον 1953.

2. Δημοσιευόμενα ὑπὸ τοῦ IFO Institut für Wirtschaftsforschung τοῦ Μονάχου εἰς Schnelldienst, τῶν βασικῶν πληροφοριῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Institut für Handelsforschung τοῦ Πανεπιστημίου Κολωνίας.

3. Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἐπὶ μηνιαίας βάσεως.

είναι αί τρεις κατηγορίαι αί διακρίνουσαι μεταξύ αποθεμάτων πρώτων ύλων τών βιομηχανιών, τελικών προϊόντων τών βιομηχανιών και αποθεμάτων του χονδρικού έμπορίου. Είς τήν Μεγάλην Βρεταννίαν τά μόνα δημοσιευόμενα στοιχεία τά καλύπτοντα εύρυτέρας ομάδας είναι στοιχεία διά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και Ιματισμόν, τόσον του χονδρικού, όσον και του λιανικού έμπορίου. Πρόκειται όμως τώρα νά άρχιση δημοσιευόμενος τριμηνιαίος δείκτης τής συνολικής άξιας τών αποθεμάτων τής βιομηχανίας (καλύπτων τά αποθέματα πρώτων ύλων και καυσίμων, τά είς τήν λειτουργίαν τής παραγωγής προϊόντα και τά αποθέματα τελικών αγαθών).

Είται γνωστόν ότι είς πολλάς χώρας συλλέγονται πληροφορίαι περί τών αποθεμάτων υπό τής κυβερνήσεως και άλλων όργανισμών, αλλά παραμένουν άδημοσίευτοι. Είς τήν Δυτικήν Γερμανίαν, επί παραδείγματι, συλλέγονται υπό του κυβερνητικού Στατιστικού Γραφείου μηνιαία στοιχεία, μη δημοσιευόμενα, περί τών αποθεμάτων μετρουμένων είς ποσότητας, διά τά κλωστοϋφαντουργικά ήμιβιομηχανημένα και τελικά αγαθά, διά τά δέρματα και τά χημικά λιπάσματα. Είς τήν Μεγάλην Βρεταννίαν έπίσης, τό Board of Trade συλλέγει δι' έκάστην τριμηνίαν πληροφορίας σχετικώς με τήν άξίαν τών αποθεμάτων ύλων και καυσίμων, τών έν τή λειτουργία τής παραγωγής προϊόντων και τών τελικών αγαθών από ένα δείγμα μεγάλων έπιχειρήσεων είς άρκετούς βιομηχανικούς τομείς.

Είς όλας τās χώρας ύπάρχουν διάφοροι λόγοι ένεκα τών όποίων τοιαύται πληροφορίαι δέν ανακοινούνται ή καθίστανται προσιταί μόνον είς τούς είδικώς ένδιαφερομένους κύκλους. Ούτω, συχνά, αί πληροφορίαι αύται είναι τόσον άτελείς ώστε νά θεωρούνται ως δυνάμεναι νά παραπλανήσουν τούς μη έχοντας έπαρκή αντίληψιν τών άτελειών των. Είς άλλας χώρας ύπάρχει μόνον πράγματι πρόθεσις δημοσιεύσεως τών στοιχείων αλλά θεωρείται άπαραίτητος μία ένδιάμεσος περίοδος πρός έλεγχον. Άφ' έτέρου, δυνατόν οί έπιχειρηματίαι οί όποιοί παρέχουν τās πληροφορίας νά μη είναι πρόθυμοι νά τās παράσχουν εάν αύται πρόκειται νά δημοσιευθούν. Άλλοτε πάλιν ή δημοσιεύσις τών στοιχείων θεωρείται αντίθετος πρός τά συμφέροντα τής είδικώς ένδιαφερομένης ομάδος, ή τής οίκονομίας γενικώς.

Είται πολλάκις μειονέκτημα τής στατιστικής τών αποθεμάτων τό ότι διά τά αποθέματα τά ύπάρχοντα είς τά διάφορα στάδια τής βιομηχανίας δέν γίνεται ή σχετική διάκρισις (1), και τό ότι συχνά τά απο-

1. Είς τήν περίπτωση τών ήμιτελών προϊόντων τά αποθέματα τά κατεχόμενα υπό τών χρησιμοποιουσών βιομηχανιών πολλάκις παραλείπονται καθ' όλοκληρίαν. Διά τήν Γαλλίαν και τήν Μεγάλην Βρεταννίαν ταύτα δίδον-

θέματα λιανικού ἀκόμη δὲ καὶ χονδρικοῦ ἐμπορίου παραλείπονται καθ' ὄλοκληρίαν. Τὰ στοιχεῖα τὰ δημοσιεύόμενα εἰς τὴν Γαλλίαν ἀναφέρονται μόνον εἰς τὰ ἀποθέματα τῆς βιομηχανίας· τὰ δημοσιεύόμενα εἰς τὴν Νορβηγίαν περιλαμβάνουν καὶ τὰ ἀποθέματα χονδρικοῦ ἐμπορίου, ἐνῶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας συνήθως ἀναφέρεται διὰ κάθε ἐξατομικευμένον ἀγαθὸν κατὰ πόσον τὰ ἐμφανιζόμενα στοιχεῖα περικλείουν ἀποθέματα εἰς χεῖρας τῆς παραγωγῆς ἢ καταναλισκούμενης βιομηχανίας ἢ εὐρισκόμενα ἐκτὸς τῆς βιομηχανίας.

Ὅπως πολλοὶ ἄλλοι χρονικαὶ εἰκονομικαὶ σειραί, τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν ἀποθεμάτων τῶν ἀγαθῶν πολλακίς ὑπόκεινται εἰς ἐποχιακὰς διακυμάνσεις, ὁπότε παρουσιάζει δυσχερεῖς χειρισμοῦ τὸ ζήτημα τῆς σημασίας μιᾶς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῶν. Ἡ ἔκτασις τῆς δυσχερείας ποικίλλει κατὰ πολὺ μεταξὺ τῶν διαφόρων περιπτώσεων. Ὑπάρχουν πολλοὶ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας αἱ ἐποχιακαὶ διακυμάνσεις δὲν ἔχουν σημασίαν. Εἰς ἄλλας αὖται εἶναι σημαντικαί, ἀλλὰ ἡ ἐποχιακὴ ἐπίδρασις δὲν προσδιορίζεται εὐκρινῶς καὶ καλύπτεται ἀπὸ ἄλλους παράγοντας. Μέρους τῆς δυσχερείας προκύπτει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἐποχιακὸς παράγων ἐκδηλοῦται διττῶς· οὕτω εἰς ἐποχιακὰς κυμάνσεις δυνατὸν νὰ ὑπόκειται τόσοσιν ἢ κανονικῆς σχέσις μεταξὺ ἀποθεμάτων καὶ προϊόντος ἢ πωλήσεων ὅσον καὶ αὐτὸ τουτο τὸ προϊόν ἢ αἱ πωλήσεις. Ἡ κυρία ὁμῶς δυσχέρεια ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι, πολὺ περισσότερον παντὸς ἄλλου παράγοντος εἰκονίζοντος τὰς οἰκονομικὰς συνθήκας, τὰ ἀποθέματα συνήθως ὑπόκεινται εὐρέως εἰς τυχαίας καὶ κυκλικὰς διακυμάνσεις (1). Ἐν πάσῃ περιπτώ-

ται συμπτωματικῶς. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας δημοσιεύονται στοιχεῖα περὶ τῶν ἀποθεμάτων χαρτοπολιτοῦ εἰς χεῖρας τῆς βιομηχανίας χάρτου, ὡς ἐπίσης, εἰς τὴν Γαλλίαν, δίδονται στοιχεῖα περὶ τῶν ἀποθεμάτων νημάτων εἰς τὰς κλωστοῦφαντουργίας. Ἀλλὰ πληροφορίαι περὶ τῶν τελικῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἐκ χάλυβος, αἱ ὁποῖαι εἶναι βασικῆς σημασίας δι' ἕνα οἰονδήποτε σαφῆ ὄρισμὸν τῆς θέσεως τοῦ χάλυβος εἰς οὐδεμίαν χώραν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι διαθέσιμοι πλὴν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας—ἀλλὰ πάλιν καὶ ἐκεῖ μόνον δις τοῦ ἔτους—(τὸ ζήτημα εὐρίσκεται τώρα ὑπὸ ἐξέτασιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Χάλυβος τῆς Economic Commission for Europe).

1. Κατὰ τὸν C. E. Young, «Ἡ ἐποχιακὴ προσαρμογὴ τῶν στοιχείων διὰ τῶν στατιστικῶν μέσων δύναται νὰ λύσῃ ἢ νὰ περιορίσῃ» τὸ πρόβλημα τὸ ὁποῖον παρουσιάζουν αἱ ἰσχυραὶ ἐποχιακαὶ διακυμάνσεις τῶν πωλήσεων. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τὸ ὁποῖον δημιουργοῦν αἱ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμφανιζόμεναι συνθήκαι ὑπερμέτρου στενότητος ἢ ὑπερμέτρου πλεονάσματος τῶν ἀποθεμάτων «θέτει εἰς συνεχῆ δοκιμασίαν τὴν ὀξύνουσαν καὶ τὴν διορατικότητά τοῦ μεμονωμένου παρατηρητοῦ» (ἴδε *New businesses, business failures*

σει θά άπητείτο ή παρατήρησις άρκετών εύλόγως σταθερών έτών πριν ή είναι δυνατή ή, κατά τρόπον έμπνέοντα έμπιστοσύνην, έξάλειψις τοϋ παράγοντος τής έποχιακής κυμάνσεως εις τά στοιχεία περι άποθεμάτων διά τών συμβατικών μεθόδων (1).

Διά τούς ίδιους λόγους ό κάπως χονδροειδής χειρισμός τής συγκρίσεως τών στοιχείων ένός χρονικοϋ σημείου με τά αντίστοιχα τής ίδιας ήμερομηνίας τοϋ προηγουμένου έτους δύναται πολλάκις νά είναι παραπλανητικός.

Έν χαρακτηριστικόν, μειώνον αλοθητώς τήν άξίαν τών στοιχείων περι τών άποθεμάτων τά όποια δημοσιεύονται εις τās δυτικοευρωπαϊκάς χώρας, είναι ή καθυστέρησις με τήν όποίαν ταύτα ανακοινούνται. Η καθυστέρησις διά στοιχεία δημοσιευόμενα επί τριμηνιαίας ή μηνιαίας βάσεως δύναται νά ποικίλλη από έξ έβδομάδας έως έξ μήνας.

Είναι προφανές, ότι τιοαίται καθυστερήσεις δέν εύνοοϋν τόν τύπον τρεχούσης αναλύσεως ή όποία συχνά γίνεται εις τās Ένωμ. Πολιτείας, όπου δύναται τις νά στηριχθί εις άπέραντον ποσότητα πληροφοριών επί τών κινήσεων τών άποθεμάτων εις όλα τά στάδια τής οίκονομίας, έκ τών όποίων πληροφοριών όλίγαι μόνον είναι παλαιότεραι τών έξ έβδομάδων (2).

and inventories», εις *Determining the business outlook*, ed. H. V. Prochnow, N. York 1954). Είναι ένδιαφέρον νά παρατηρηθί ότι εις τήν εμφάνισιν τών σειρών τών σχετικών με τά άποθέματα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων υπό τοϋ Board of Trade εις Μεγάλην Βρεταννίαν διδεται τό πρότυπον τής έποχιακής έπιδράσεως, τό όποίον έχει ως βάσιν τās προπολεμικές κινήσεις, δέν έπιχειρείται όμως αντίστοιχος διόρθωσις τών σειρών, αύτη άφίεται εις τήν κρίσιν τοϋ άναλυτοϋ.

1. Με ειδικήν άνοφοράν εις τās μεθόδους τών κινουμένων μέσων και τών σχετικών κρίκων (link relatives) όι πλείστοι τών συγγραφέων ύποδεικνύουν μίαν περίοδον, τουλάχιστον πέντε ή δέκα έτών.

2. Διά τά τρία διακεκριμένα στάδια, τό βιομηχανικόν, τό τοϋ χονδρικοϋ και τό τοϋ λιανικοϋ έμπορίου, μηνιαία μεγέθη δεδομένων διά τά άποθέματα, μετρούμενα εις άξίαν δημοσιεύονται εις τό *Survey of Current Business* και τό έβδομαδιαίον του συμπλήρωμα *Business Statistics*, έντός έξ έβδομάδων από τοϋ τέλους τοϋ περι οϋ πρόκειται μηνός. Αί πληροφορίαί αύται διακρίνουν μεταξύ διαρκών και μή διαρκών άγαθών με άκόμη πλέον λεπτομερειακά διακρίσεις διά τά άποθέματα τής βιομηχανίας και τοϋ λιανικοϋ έμπορίου. Αί στατιστικάί τών άποθεμάτων εις φυσικάς ποσότητας καλύπτουν ένα εύρυν κύκλον προϊόντων, αί δέ σχετικάί πληροφορίαί είναι γενικώς διαθέσιμοι έντός έξ έβδομάδων μέχρι δύο μηνών από τό τέλος τοϋ έξεταζομένου μηνος, άν και εις πολλάς περιπτώσεις τά δεδομένα είναι δυνατόν νά ληφθοϋν ένωρίτερον άπ' εύθείας από τήν πρώτην πηγήν των.

Είναι προφανές ότι εις τὸ πεδῖον αὐτὸ ἀπαιτοῦνται πολλαὶ βελτιώσεις. Παρ' ὅλον ὅτι ἡ Μεγάλη Βρεταννία εἶναι μίᾳ ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης τῶν ὀλιγώτερον κακῶς ἐφωδιασμένων με λεπτομερείας διὰ τὰς βραχυχρονίους κινήσεις ἀγαθῶν, προσφάτως ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον ὅπως γίνῃ ἡ ἀκόλουθος ἐπίσημος ἔκκλησις: «Εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ὑπάρχῃ ἔγκαιρος γνῶσις ὅλων τῶν τάσεων τῶν ἀποθεμάτων, ἐὰν πρόκειται νὰ γίνουσι ἐνέργειαι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπὸ τῆς ἰδίας τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ νὰ προληφθοῦν ἢ μετριασθοῦν ὑπερμετροὶ διακυμάνσεις τῶν ἀποθεμάτων οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγονται αἱ διαταραχαὶ εἰς τὴν ἰσορροπίαν τῆς οἰκονομίας, τόσον ἐσωτερικῶς ὅσον καὶ ἐξωτερικῶς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ πληροφορίες δὲν εἶναι ὅσον θὰ ἔπρεπε ἐπικαιροὶ ἢ πλήρεις ὥστε νὰ ἀποτελοῦν ἐπάρκῃ ὁδηγόν. Ἡ ὑπαρξίς πληροφοριῶν πληρεστέρων τρεχόντων στοιχείων θὰ εἶναι ἐπωφελῆς τόσον διὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ὅσον καὶ διὰ τὴν Κυβέρνησιν» (1).

2. Στατιστικαὶ τῶν παραγγελιῶν

Ἐπικαιροὶ πληροφορίες, ὅσον ἀφορᾷ τὰς παραγγελίας, δύνανται ἐπίσης νὰ συμβάλλουσι σημαντικῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς βραχυχρονίου προβλέψεως. Αὗται λαμβάνουσι δύο μορφάς: Εἶναι πληροφορίες περὶ τῆς ποσότητος τῶν ὑφισταμένων παραγγελιῶν, αἱ ὁποῖαι συχνὰ καλοῦνται βιβλίον παραγγελιῶν, καὶ πληροφορίες περὶ τῶν εἰσερχομένων ἢ νέων παραγγελιῶν.

Σχετικῶς μετὰ τὰς παραγγελίας ὑπάρχουσι ὠρισμένοι στατιστικαὶ δυσχέρειαι ἐρμηνείας. Σχεδὸν πάντοτε ὑπάρχει μεγάλη ἀοριστία ὡς πρὸς τὸ εἰς ποίαν ἔκτασιν μίᾳ «παραγγελία» ἀντιπροσωπεύει πράγματι μίαν σύμβασιν. Ἐπίσης θὰ ἦτο χρήσιμον ἐὰν προσδιωρίζετο ποῖος εἶναι ὁ χειρισμὸς τῶν ἀκυρώσεων τῶν παραγγελιῶν. Ἡ φυσικὴ διαδικασία εἶναι νὰ ἀφαιροῦνται αὗται ἀπὸ τὰς νέας παραγγελίας, ὥστε οἱ δημοσιευόμενοι ἀριθμοὶ διὰ τὰς εἰσερχομένας παραγγελίας νὰ παρουσιάζουσι τὴν καθαρὰν διαφοράν. Τὸ ζήτημα ὅμως τοῦτο καθίσταται ἰδιαιτέρως ὀξύ κατὰ ἢ μετὰ τὰς περιόδους σημαντικῆς στενότητος, ὅτε εἷς ἀγοραστὴς τοποθετεῖ διπλᾶ παραγγελίας εἰς διαφόρους προμηθευτὰς μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ ἐξ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν παράδοσιν τῆς παραγγελίας ἄνευ ὑπερμέτρου καθυστέρησεως. Οἱ αἰδήποτε μέθοδος καὶ ἂν ἀκολουθηθῇ διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ἀκυρώσεων, τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπινοηθῇ διὰ νὰ ἀποφευ-

2. Bulletin for Industry, H. M. Treasury, June 1955.

χθούν αί άνακρίβειαι τās όποιās συνεπάγονται διά τās στατιστικάς αί τοιαύται διπλαϊ παραγγελίαι.

Μία άλλη δυσχέρεια προκύπτει από τās μεταβολās τών τιμών. Είς περίπτωσιν μεταβολής τών τιμών ή φυσιολογική σχέσις μεταξύ τών νέων παραγγελιών, τών παραδόσεων και τών μεταβολών εις τό βιβλίον παραγγελιών άλλοιοϋται εάν αί πληροφοριαί έκφράζονται εις όγκον—ώς έπίσης και εάν αύται έκφράζονται εις άξίαν αλλά με ρήτραν καλύπτουσιν κύμανσιν τών τιμών.

Ύπάρχει έπίσης ή δυσχέρεια τήν όποιαν δημιουργεί ό παράγων τής έτερογενείας. Αί κατηγοριαί αί καλυπτόμεναι από τά καθέκαστα στοιχεία κανονικώς περιλαμβάνουν εύρυν κύκλον προϊόντων, τά όποια συχνά παρουσιάζουν μίαν σημαντικήν ποικιλίαν έντός τών βιβλίων παραγγελιών.

Τέλος, ύπάρχει τό αύτό πρόβλημα τών έποχιακών διακυμάνσεων, όπως προκειμένου και περί τών άποθεμάτων, με άναλόγους δυσχερείας χειρισμού. Πρέπει νά γίνεται διάκρισις τής περιπτώσεως κατά τήν όποιαν μία έποχιακή διακύμανσις τοϋ προϊόντος τής παραγωγής είναι τό άμεσον άποτέλεσμα τών έποχιακών διακυμάνσεων τών νέων παραγγελιών, όπως συμβάλνει με τά είδη τής μόδας, από τήν περίπτωσιν κατά τήν όποιαν αί έποχιακαί διακυμάνσεις άμφοτέρων είναι άποτελέσματα μιās κοινής αίτίας, όπως είναι αί ήμέραι άργίας. Είς τήν πρώτην περίπτωσιν, ή έποχιακή διακύμανσις τών νέων παραγγελιών δέν θά ήτο άναγκαϊον νά έξαλειφθῆ, και δέν θά έπρεπε νά έξαλειφθῆ, έφ' όσον σκοπός τοϋ κάμνοντος τήν πρόβλεψιν είναι άπλως νά προείπη τήν πορείαν τής δραστηριότητος από μηνός εις μήνα, χωρίς νά προσπαθῆ νά έκφράση μίαν άποψιν ώς πρός τό πώς συγκρίνονται αί συνθήκαι με τās τοιαύτας προγενεστέρων έτών.

Γεννάται τώρα τό πρόβλημα τί έχει πλέον βαρύνουσαν σημασίαν, τό συνολικόν μέγεθος τοϋ βιβλίου παραγγελιών ή ό ρυθμός τής είσορής νέων παραγγελιών; Έάν τό βιβλίον παραγγελιών είναι μικρόν έν σχέσει πρός τό έξερχόμενον προϊόν, θά ύπόκειται εις αύθαιρέτους μάλλον διακυμάνσεις μεγέθους και ό βαρύνων παράγων θά είναι ή είσορη νέων παραγγελιών, ή όποια, διά τής είσαγωγής μιās χρονικής ύστερήσεως, δύναται νά συσχετισθῆ με τήν έκροην τοϋ άγαθοϋ. Έάν όμως, άντιθέτως, πρόκειται περί μεγάλου βιβλίου παραγγελιών, έξ ίσου σημαντικά είναι τό μέγεθος αύτοϋ τούτου τοϋ βιβλίου παραγγελιών και τό ρεϋμα είσόδου τών νέων παραγγελιών, είναι δε άναγκαϊται άμφοτέραι αί σειραί πληροφοριών (άν και εις τήν πράγματικόν τητα όπανίως είναι άμφοτέραι διαθέσιμοι). Έ ή είσορη τών νέων παραγγελιών δεικνύει τās προοπτικάς μεταβολών τών όρων τής οικο-

νομικής κινήσεως. Το μέγεθος του βιβλίου των παραγγελιών παρέχει μίαν ιδέαν του χρόνου μέχρι του οποίου δύναται να διατηρηθῆ το επίπεδον της παραγωγῆς παρὰ μίαν ὕφειν εἰς τοὺς ὄρους της οικονομικῆς κινήσεως. Τυπικὴ περίπτωσις εἶναι ἡ περίπτωσις ἀγαθοῦ διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ ὁποῦ ἀπαιτεῖται μακρὸς χρόνος καὶ τὸ ὁποῖον πιθανῶς εἶναι διαρκές. Πάντως, αἱ παραγγελίαι διὰ πλεῖστα ἀγαθὰ θὰ συσσωρευῶνται εἰς τὰ βιβλία τῶν βιομηχάνων κατὰ τὰς περιόδους κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ζήτησις ἔχει ὑπερβῆ τὴν παραγωγικὴν δυναμικότητα.

Ἡ συσχέτισις τοῦ μεγέθους τοῦ προϊόντος παραγωγῆς τόσον μὲ τὰς νέας παραγγελίας, ὅσον καὶ μὲ τὸ μέγεθος τοῦ βιβλίου παραγγελιών δὲν ἔχει πιθανότητας νὰ εἶναι πολὺ ἀκριβής. Ἐνδέχεται νὰ παρουσιασθῆ μία συστολὴ εἰς τὰς νέας παραγγελίας, ἀπλῶς διότι αἱ ἡμερομηνίαι παραδόσεως ἔχουν γίνῃ πολὺ μακρυναί. Το μέγεθος της παραγωγῆς δυνατὸν νὰ μειωθῆ ὅταν περιορίζωνται αἱ νέαι παραγγελίαι παρὰ τὴν ὑπαρξίν ἑνὸς μεγαλύτερου βιβλίου παραγγελιών, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἀναβολῆς της πιθανῆς ἀνάγκης μίαις ἀκόμη πλέον δραστηκῆς μειώσεως ἐπίσης, ὅταν γενικῶς τὸ κλίμα εἶναι δυσμενές, εἶναι δυνατὸν αἱ παραγγελίαι νὰ ἀκυρώνωνται κατὰ τρόπον μὴ λελογισμένον.

Θεωρητικῶς, εἶναι δυνατὸν ἐκ της γνώσεως τῶν παραδόσεων νὰ μετατραποῦν αἱ νέαι παραγγελίαι εἰς μεταβολὰς τοῦ μεγέθους τοῦ βιβλίου παραγγελιών καὶ ἀντιστρόφως. Τοῦτο εἶναι δυνατὸν, ἐν τούτοις, μόνον ἐὰν αἱ πληροφορίες παρέχωνται εἰς ἀπολύτους ἀριθμοὺς μᾶλλον παρὰ ὑπὸ τὴν μορφήν δεικτῶν. Ἀκόμη ὅμως καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, εἰς τὴν πρᾶξιν εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψουν διαφοραὶ⁽¹⁾ μεταξὺ πραγματικῶν καὶ συναγομένων ἀποτελεσμάτων. Συχνά, ἐπὶ παραδείγματι, ὑπάρχει μίαι σοβαρὰ διαφορὰ καλύψεως μεταξὺ τῶν στοιχείων διὰ τὰς παραγγελίας καὶ τῶν στοιχείων διὰ τὰς παραδόσεις.

Πληροφοραὶ περὶ τῶν παραγγελιών δημοσιεύονται μηνιαίως ἢ

1. Ἐκ στοιχείων δημοσιευθέντων εἰς τὸν βρετανικὸν τύπον (π.χ. *The Financial Times*, 7 Σεπτεμβρίου 1955), τὰ ὁποία ἐμφανίζουν τὴν ἀξίαν τῶν νέων παραγγελιών καὶ τὰς παραδόσεις μηχανικῶν ἐργαλείων κατεργασίας μετάλλων, φαίνεται νὰ προκύπτῃ αὐξήσις τῆς ποσότητος τῶν παραγγελιών ἀπὸ τοῦ τέλους Δεκεμβρίου 1954 μέχρι τέλους Μαΐου 1955, ἐξ 11 ἑκατ. λιρῶν. Ἐν τούτοις, ἡ ἀξία τῆς ποσότητος τῶν παραγγελιών ἢ ἀναφερομένη εἰς τὸ *Monthly Digest of Statistics* δεικνύει αὐξήσιν μόνον ἐξ 8,8 ἑκατ. λιρῶν κατὰ τὴν ἴδιαν περίοδον.

τριμηνιαίως⁽¹⁾ εις ἑπτὰ μόνον δυτικοευρωπαϊκὰς χώρας⁽²⁾: τὸ Βέλγιον, τὴν Γαλλίαν, τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Μεγάλην Βρετανίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Σουηδίαν. Ἐκτὸς τῶν χωρῶν αὐτῶν, εἰς τὴν Αὐστρίαν δημοσιεύονται πληροφορίαι ἀφορῶσαι μηνιαῖα στοιχεῖα, ἀλλὰ μόνον ἐτησίως, διὰ τὸν ὄγκον τῶν εἰσερχομένων καὶ ὑφισταμένων παραγγελιῶν, παρεχόμενα ὑπὸ τῶν ἐργοστασίων χάλυβος. Εἰς τὴν Φιλανδίαν ἐπίσης δημοσιεύονται μόνον ἐτησίως τριμηνιαῖοι δείκται περὶ τῆς ἀξίας τῶν εἰσερχομένων καὶ τῶν ὑφισταμένων παραγγελιῶν εἰς τὴν μηχανολογικὴν βιομηχανίαν. Δημοσιεύονται ἐπίσης, εἰς σπάνια ὁμῶς διαστήματα, πληροφορίαι περὶ τοῦ ὄγκου τῶν ὑφισταμένων παραγγελιῶν εἰς ὠρισμένας Ἑλβετικὰς βιομηχανίας, ἰδίως τὰς παραγούσας μηχανήματα καὶ ἠλεκτρικὰ εἶδη. Τέλος, εἰς τὴν Δανίαν ἔχει ἀρχίσει τριμηνιαῖα ἔρευνα περὶ τῶν παραγγελιῶν εἰς τὰς μεταλλουργικὰς βιομηχανίας. Μέγα μέρος τῶν διαθεσίμων πληροφοριῶν, ἰδίως τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς μεταλλουργικὰς βιομηχανίας, ἐμφανίζεται εἰς ἓνα πῖνακα δημοσιευθέντα εἰς *Economic Bulletin for Europe, Geneva, Vol. 7 N° 1, σελ. 5.*

Ἡ παρουσίασις τῶν δεδομένων περὶ τῶν παραγγελιῶν ποικίλλει ἀπὸ χώρας εἰς χώραν. Σπανίως δύνανται νὰ συγκριθοῦν εὐχερῶς ἡ παραγωγή, αἱ παραδόσεις, τὰ ἀγαθὰ, αἱ εἰσερχόμεναι καὶ αἱ ὑφιστάμεναι παραγγελίαι. Μόνον εἰς τὴν δυτικὴν Γερμανίαν, ὅπου αἱ δημοσιευόμεναι πληροφορίαι περὶ τῶν παραγγελιῶν εἶναι ἤδη ἀξιόλογοι (κατ' ἀντιθεσιν πρὸς τὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἀποθεμάτων), εἶναι συγκρίσιμα τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν εἰσερχομένων παραγγελιῶν, τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν παραδόσεων⁽³⁾.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινοπραξία Ἄνθρακος καὶ Χάλυβος δημοσιεύει μηνιαίως δείκτας τοῦ ὄγκου τῶν νέων παραγγελιῶν καὶ τῶν ὑφισταμένων παραγγελιῶν, συγκεντρωτικῶς διὰ τὰς βιομηχανίας χάλυβος τῶν κρατῶν-μελῶν.

1. Διὰ τὴν Σουηδίαν, αἱ πληροφορίαι συλλέγονται καὶ δημοσιεύονται δις τοῦ ἔτους.

2. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Γαλλίας ὅσαι πληροφορίαι δημοσιεύονται εἶναι διασκορπισμένοι καὶ ἐπεμένως ὄχι εὐπρόσιτοι. Πληροφορίαι ἐπίσης δημοσιεύονται διὰ τὴν βιομηχανίαν τοῦ Βερολίνου καὶ διὰ τὴν βιομηχανίαν σιδήρου καὶ χάλυβος τοῦ Σάαρ.

3. Ἐν τούτοις ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκφράζονται ὑπὸ μορφήν δεικτῶν καὶ δὲν δίδεται ἔνδειξις περὶ τῆς ἀπολύτου σχέσεώς των κατὰ τὴν περίοδον βάσεως. Ἐπίσης θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεσθαι μετὰ προσοχῆς ἡ ἔρμηνεία τῶν δεικτῶν τῶν μεγαλυτέρων ὁμάδων. Ἐπὶ παραδειγματι, εἰς τὴν ὁμάδα τῶν βιομηχανιῶν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν περιλαμβάνονται καὶ βιομηχανίαί παράγουσαι διαρκῆ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ, αἱ ὁποῖαι εἶναι συχνὰ δύσκολον νὰ ἀπομονωθοῦν.

Διὰ τὰς ναυπηγικὰς βιομηχανίας εἰς τὰς κυριωτέρας χώρας τοῦ κόσμου, τὸ Shipbuilders' Council of America συλλέγει πληροφορίας περὶ τῆς ἀκαθαρστοῦ χωρητικότητος τῶν νέων κατασκευῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἐτοίμων ἢ ὑπὸ παραγγελίαν. Τὰ ἀποτελέσματα, κατὰ χώραν (προσδιορίζονται εἰδικῶς δώδεκα δυτικοευρωπαϊκαὶ χώραι) καὶ κατὰ τρεῖς μεγαλυτέρας κατηγορίας σκαφῶν, δημοσιεύονται δι' ἐκάστην τριμηνίαν εἰς τὸ Bulletin of the American Bureau of Shipping μὲ καθυστέρησιν περίπου δύο μηνῶν.

Ὅπως συμβαίνει διὰ τὰ ἀποθέματα, καὶ τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν παραγγελιῶν συνήθως δημοσιεύονται τόσον ἀργά εἰς τὰς δυτικοευρωπαϊκὰς χώρας, ὥστε νὰ μὴ ἔχουν μεγάλην χρησιμότητα διὰ τὰς προβλέψεις. Ὡς ἀναφέρεται εἰς πρόσφατον τεύχος τοῦ «Economic Bulletin for Europe»: «Αἱ πλέον πρόσφατοι πληροφορίαι τὰς ὁποίας διαθέτομεν μέχρι σήμερον (Ἰούλιος 1955) χρονολογούνται μεταξὺ Δεκεμβρίου 1954 (Ὁλλανδία) καὶ Μαρτίου 1955 (Βέλγιον, Δυτικὴ Γερμανία). Τοῦτο σημαίνει ὅτι αἱ στατιστικαὶ τῶν παραγγελιῶν ὕστερον αἰσθητῶς εἰς ἐπικαιρότητα τῶν στατιστικῶν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, διὰ τὰς ὁποίας αἱ περισσότεραι χώραι εἶχον ἤδη δημοσιεύσει στοιχεῖα διὰ τὸν Ἀπρίλιον καὶ μερικὰ διὰ τὸν Μάϊον»⁽¹⁾.

Ἐν ἐμπόδιον διὰ τὴν πλέον πρόθυμον παρουσίαν πληροφοριῶν περὶ τῶν παραγγελιῶν εἶναι ἡ ἐπίοτε ἐπικρατεῦσα ἀντίληψις εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς συνδέσμους—οἱ ὁποῖοι συχνὰ ἐνδιαφέρονται πολὺ διὰ τὴν συλλογὴν τῶν στοιχείων τούτων—ὅτι ἡ ἄμεσος δημοσίευσίς των δύναται νὰ εἶναι ἐπιζημία διὰ τὰ συμφέροντα τῶν μελῶν των. Παρόμοιαι ἀντιλήψεις δὲν ἔχουν ἀφεθῆ νὰ ἐπηρεάσουν τὴν παροχὴν πληροφοριῶν περὶ τῶν παραγγελιῶν εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας⁽²⁾.

1. Economic Bulletin for Europe, Vol. 7, N° 2, page 5. Ἴδε ἐπίσης Chart I εἰς σελ. 6.

2. Μηνιαῖαι ἐκτιμήσεις, ἐκφραζόμεναι εἰς ἀπολύτους ἀξίας τῶν καθαρῶν νέων παραγγελιῶν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν ὑφισταμένων ἤδη παραγγελιῶν, δημοσιεύονται μὲ καθυστέρησιν περίπου ἑξ ἑβδομάδων εἰς τὸ Survey of Current Business καὶ τὸ ἑβδομαθιοῦν του συμπλήρωμα Business Statistics. Τὰ καθολικὰ αὐτὰ στοιχεῖα διακρίνουν μεταξὺ νέων παραγγελιῶν καὶ μὴ ἐκπληρωθεισῶν παραγγελιῶν εἰς τὸ σύνολον τῶν βιομηχανιῶν διαρκῶν καὶ μὴ διαρκῶν ἀγαθῶν μὲ περαιτέρω ἀνάλυσιν τῶν βιομηχανιῶν τῶν διαρκῶν ἀγαθῶν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν. Ἐμφανίζονται ἐπίσης στατιστικαὶ διὰ τὰς νέας παραγγελίας καὶ, εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, διὰ τὰς μὴ ἐκπληρωθείσας παραγγελίας δι' ἄρκετὰ ἀγαθὰ, ἂν καὶ ἡ καθυστέρησις τῆς δημοσίευσως δυνατόν νὰ φθάνη τοὺς δύο μῆνας. Αἱ συγκρίσεις μὲ συνολικὰ δεδομένα περὶ τῶν

3. Στατιστικά της οικοδομικής δραστηριότητας

Τὰ δύο εἴδη δεδομένων σχετικῶν μὲ τὴν οἰκοδομικὴν δραστηριότητα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ θεωρηθοῦν «προλεκτικά» εἶναι τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐνάρξεις οἰκοδομήσεως καὶ εἰς τὰς ἀδείας (*). Τὰ δεδομένα περὶ τῶν ὑπὸ κατασκευὴν οἰκοδομῶν δύνανται νὰ εἶναι χρήσιμα, ἀλλὰ ταῦτα τείνουν νὰ εἶναι ἀσαφῆ ὡς πρὸς τὸ τί ὑποδηλοῦν (**) (τοῦτο συμβαίνει ὀλιγώτερον ἐάν, ὡς εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, δίδεται ταυτόχρονα μίᾳ προσεγγίζουσα ἰδέα περὶ τοῦ σταδίου εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει φθάσει ἡ κατασκευή).

Αἱ ἐνάρξεις εἶναι ἡ σπουδαιότερα μορφή τῶν οἰκοδομικῶν στατιστικῶν διὰ σκοποὺς προβλέψεως, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι δίδουν μίαν καλὴν ἔνδειξιν περὶ τοῦ ὅγκου τῆς ἀναμενομένης δραστηριότητος, εἶναι ἐπίσης ἀκριβεῖς εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου. Ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα περὶ τῆς ἐνάρξεως εἶναι διαθέσιμα εἰς σχετικῶς ὀλίγας χώρας καί, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἰδίως ὡς πρὸς τὰς βιομηχανικὰς οἰκοδομὰς, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀνατρέξῃ τις εἰς τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν ἀδειῶν, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν εἶναι τὰ μόνον ποσοτικά οἰκοδομικά στοιχεῖα τὰ ὁποῖα δημοσιεύονται συχνότερον τῆς μιᾶς φορᾶς κατ' ἔτος (**).

Ἡ λέξις «ἀδεία» ἐσκεμμένως χρησιμοποιεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ χαλαρὰν ἔννοιαν. Εἰς τὴν πραγματικότητα αὕτη καλύπτει πολλὰς σημασίας. Εἰς πλείστας ὅσας χώρας ὁ οἰκοδομικὸς ἔλεγχος τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου ἔχει ἐγκαταλειφθῆ ἢ ἔχει ἀνασταλῆ. Τὰ δημοσιεύόμενα στοιχεῖα εἶναι σχετικὰ μὲ τὰς ἀδείας αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται συμφώνως πρὸς κανονισμοὺς ἀναφερομένους ἀπλῶς εἰς τὴν τήρησιν τῶν καταλλήλων ἀρχῶν κατασκευῆς, ὑγιεινῆς καὶ τοῦ σχεδίου

ἀποθεμάτων, τῶν πωλήσεων καὶ τῆς παραγωγῆς ἀπλοποιοῦνται αἰσθητῶς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι χρησιμοποιεῖται παντοῦ ἡ ἴδια κατάταξις καὶ ἐκ τοῦ ὅτι, ἂν καὶ τὰ δείγματα ἐνδέχεται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον ἀντιπροσωπευτικά, ἀναλόγως τῶν στατιστικῶν δεδομένων, ὅλα τὰ στοιχεῖα «ἀνάγονται» εἰς κοινὴν ἐθνικὴν βᾶσιν.

1. Ἀξιόλογοι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐγκεκριμένων συμβάσεων (καὶ τοῦ ἀντιστοίχου χώρου εἶναι διαθέσιμοι εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας διὰ 37 ἐκ τῶν 48 Πολιτειῶν (δημοσιεύονται εἰς Survey of Current Business). Τοιαῦται πληροφορίαι δὲν ὑπάρχουν ὅμως εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Εἰς τὸ Ἡν. Βασίλειον ἐδημοσιεύετο κάποτε μίᾳ σειρᾷ ἐπὶ τῶν «νέων συμβάσεων» διὰ κατοικίας, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐσυνεχίσθη.

2. Ἐκτὸς τοῦ ἐιδικοῦ ζητήματος τῶν ἀποπερατώσεων οἰκῶν ἐντὸς τῆς ἐπομένης μέσης οἰκοδομικῆς περιόδου.

3. Μέχρι τοῦ 1954 τὸ Βέλγιον ἀνήκεν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτὴν. Εἰς τὴν Αὐστρίαν δὲν δημοσιεύονται οἰκοδομικά στοιχεῖα παρὰ μόνον ἐτησίως.

πόλεως. Συνήθως δὲν ὑπάρχει δυσκολία διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀδείας ἐφ' ὅσον πληροῦται ἐν *minimum* ὄρων.

Συστήματα ἀδειῶν ἀποβλέποντα εἰς περιορισμὸν τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητος, ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὅ,τι θεωρεῖται ἡ φυσιολογικὴ δυνατότης τῆς χώρας εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ἰσχύουν ἀκόμη μόνον εἰς τὴν Νορβηγίαν, τὴν Σουηδίαν καί, μὲ τὴν ἐξάφρασιν τῶν κατοικίων, εἰς τὴν Ὀλλανδίαν⁽¹⁾. Ἀπὸ τὴν ἄποψιν τοῦ θέματός μας ἡ ἐφαρμογὴ ἐνὸς τοιοῦτου συστήματος θὰ ἔπρεπε νὰ σημαίη ὅτι τὰ προκύπτοντα στοιχεῖα περὶ τῶν ἀδειῶν⁽²⁾ ἀντανακλοῦν, ἐγγύτερον ἢ ὑπὸ ἄλλα συστήματα, τὰς πραγματικὰς προπαρασκευὰς δι' οἰκοδόμησιν, δεδομένου ὅτι, ἐνόσω ὑπάρχουν σοβαραὶ ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀδείας, δὲν θὰ γίνονιν ὀριστικαὶ προετοιμασίαι μέχρις ὅτου αὕτη ἐκδοθῆ.

Εἰς τὰς ἰδίαις ἀναφερθείσας χώρας ἡ περίοδος ἰσχύος τῆς ἀδείας εἶναι μᾶλλον βραχεῖα. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καί, ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς ἐφαρμογῆς, εἰς τὴν Νορβηγίαν, ἡ περίοδος αὕτη εἶναι περίπου ἕξ μηνῶν. Ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως τῶν στοιχείων τῶν τελευταίων ἐτῶν φαίνεται νὰ ἀποδεικνύεται ὅτι εἰς τὴν Ὀλλανδίαν μία αὐξήσις τῶν ἀδειῶν ἀπὸ τὴν μίαν τριμηνίαν εἰς τὴν ἄλλην παρέχει ἀρκετὰ καλὴν ἔνδειξιν περὶ μιᾶς μεταγενεστέρως αὐξήσεως τῶν ἀποπερατώσεων οἰκοδομῶν· εἰς τὴν Νορβηγίαν καθὼς καὶ τὴν Δανίαν ἔθεωρήθη ἐφικτὴ ἡ κατάστρωσις μιᾶς θεμελιωμένης τριμηνιαίας προβλέψεως τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητος, ἐν μέρει μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδειῶν. Εἰς περιπτώσεις μακροτέρας περιόδου ἰσχύος τῶν ἀδειῶν εἶναι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις ποῖον χρονικὸν διάστημα θὰ μεσολαβῆ κατὰ μέσον ὄρον μεταξύ ἐκδόσεως ἀδειῶν καὶ πραγματικῶν ἐνάρξεων· πρὸς τοῦτοις τὸ διάστημα τοῦτο εὐλογον εἶναι νὰ ποι-

1. Ὁ οἰκοδομικὸς ἔλεγχος εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἔχει πάλιν ἐνταθῆ ἀπὸ τῆς 1ης Αὐγούστου τοῦ 1955. Κατὰ τὰ προηγούμενα τρία ἔτη αἱ βιομηχανικαὶ οἰκοδομαί, εἰδικῶς, δὲν ὑπήγοντο εἰς ἔλεγχον. Εἰς Σουηδίαν ἡ κατασκευὴ μονο- καὶ διπλο- κατοικίων ἀπὸ ἀλλαγὴ τοῦ ἐλέγχου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1954, αὐτὰ ὅμως ἀποτελοῦν μικρὸν μέρος τῶν συνολικῶν κατασκευῶν διὰ κατοικίαν. Εἰς τὴν Δανίαν ἀσκεῖται ἀκόμη ἔλεγχος τῶν κατασκευῶν, ἐξαιρουμένων τῶν βιομηχανικῶν καὶ τῶν διὰ κατοικίαν, διὰ τῆς ἀπαιτήσεως ἀδείας διὰ τὰ ὑλικά. Εἰς ἀρκετὰς χώρας κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον ἐπιδιώκεται ἀναχαλίσις τοῦ ρυθμοῦ κατασκευῆς κατοικίων διὰ μέτρων περιοριστικῶν τῆς χρηματοδοτήσεως.

2. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ὅμως, τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὰς στατιστικὰς στοιχεῖα εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι τὰ στοιχεῖα τῶν δήμων περὶ τῶν ἀδειῶν οἰκοδομήσεως ὑπὸ τοὺς ἰσχύοντας κανονισμοὺς διὰ τὰς οἰκοδομικὰς κατασκευὰς.

κίλλη από περιόδου εις περίοδον αναλόγως τῶν συνθηκῶν. Εἰς τὰς πλείστας τῶν χωρῶν ἡ διάρκεια ἰσχύος μιᾶς ἀδειας εἶναι ἐνὸς ἔτους⁽¹⁾, ἀλλ' αὕτη εἶναι εὐκόλως ἀνανεώσιμος καὶ ἡ διοικητικὴ ταλαιπωρία τῆς ἀνανεώσεως δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀποσοβηθοῦν αἱ καθυστερήσεις⁽²⁾.

Δυσχέρεια ἐπίσης προκύπτουν λόγῳ τῆς διαφόρου μεταχειρίσεως τῶν ἀνανεώσεων εἰς τὰς στατιστικὰς. Εἰς ὠρισμένας χώρας, ὅπως ἡ Γαλλία καὶ ἡ Νορβηγία, αἱ ἀνανεώσεις δὲν καταγράφονται, εἰς ἄλλας, ὅπως τὸ Βέλγιον, θεωροῦνται ὡς νέαι ἄδειαι. Διαφοραὶ παρουσιάζονται ἐπίσης εἰς τὸν τρόπον διορθώσεως λόγῳ ὑπάρξεως ἀδειῶν τῶν ὁποίων ἡ προθεσμία ἔχει παρέλθει ἄπρακτος, καίτοι ἐνταῦθα ἡ κυρία δυσκολία εἶναι τὸ ὅτι εἰς πολλὰς χώρας δὲν ὑπάρχει τρόπος ἐξακριβώσεως πόσαι ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχουν χρησιμοποιηθῆ, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι εἰς μερικὰς χώρας—Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν, εἰδικώτερον—ὁ ἀριθμὸς τῶν παρεχομένων ἀδειῶν εἶναι κατὰ μέσον ὄρον αἰσθητῶς ὑψηλότερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποπερατώσεων ἐν ἡ δύο ἔτη βραδύτερον. Ἐξ ἄλλου, ἡ μὴ χρησιμοποίησις μιᾶς ἀδειας δὲν σημαίνει ἀναγκαιῶς ὅτι ἡ εἰς ἣν ἀνεφέρετο οἰκοδομικὴ δρᾶσις ἔχει ἐγκαταλειφθῆ· δύναται νὰ σημαίη ἀπλῶς ὅτι τὰ σχέδια ἔχουν τροποποιηθῆ τόσον ὥστε νὰ ἀπαιτῆται ἔκδοσις νέας ἀδειας.

Ἡ πρακτικὴ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς μονάδας εἰς ὄρους τῶν ὁποίων συλλέγονται καὶ δημοσιεύονται τὰ στοιχεῖα, παρουσιάζει μεγάλας διαφοράς. Αἱ ἄδειαι διὰ βιομηχανικὰς καὶ ἄλλας, μὴ προοριζομένας διὰ κατοικίαν, οἰκοδομὰς συχνὰ ἐμφανίζονται μόνον ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδειῶν, ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν περιῶν πρόκειται οἰκοδομῶν. Εἰς τὸ Βέλγιον αἱ χρησιμοποιούμεναι μονάδες δὲν εἶναι πλέον, ὡς προσφάτως ἀκόμη, ἀπλῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀδειῶν, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἦτο δυνατόν νὰ περιλαμβάνη ἀρκετὰς οἰκοδομὰς ταύτοχρόνως, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκοδομῶν. Ἄλλ' ἀκόμη δὲν γίνεται διάκρισις μεταξὺ μιᾶς πολυκατοικίας καὶ μιᾶς μονοκατοικίας.

Ὁρθῶς περιλαμβάνονται εἰς τοὺς πίνακας τῶν «χορηγούμενων ἀδειῶν» τὰ δημοσιευόμενα διὰ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν στοιχεῖα περὶ τῶν ἐγκεκριμένων βιομηχανικῶν οἰκοδομῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Πιστοποιητικῶν Βιομηχανικῆς Ἀναπτύ-

1. Ἄλλ' αὕτη εἶναι δυνατόν νὰ ποικίλλῃ καὶ μεταξὺ διαφόρων περιοχῶν τῆς αὐτῆς χώρας.

2. Εἰς τὴν Σουηθίαν αἱ οἰκοδομικαὶ ἄδειαι ἔχουν ἀπεριόριστον ἰσχύον, ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν οἰκιῶν αὗται συνήθως ἀνακαλοῦνται μετ' ὀλίγους μῆνας, ἐὰν δὲν χρησιμοποιηθοῦν. Τὰ στοιχεῖα περὶ τῶν ἀδειῶν δύναται νὰ προπορεύονται ὀλίγον μόνον τῶν ἀντιστοίχων ἐνάρξεων οἰκοδομήσεως.

ξεως υπό τοῦ Board of Trade. Ἡ ἔκδοσις τῶν πιστοποιητικῶν τούτων εἰς τὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖ μέτρον τοῦ κατὰ περιοχὰς προγραμματισμοῦ, ἀντίστοιχον πρὸς τὰς ἐκδιδομένας ἀδείας διὰ κατασκευὰς βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἀνοικοδομήσεως καὶ Στεγασεως εἰς τὴν Γαλλίαν. Πάντως, ἡ ἰσχὺς τῶν εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι ἀπεριόριστος, ἀφ' ἧς ἐκπληρωθῆ ὁ περαιτέρω ὅρος τῆς ἀδείας ἐκ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τοῦ τοπικοῦ προγράμματος· ὡς δὲ καὶ ὑπὸ ἄλλα τινὰ συστήματα, δυνατὸν καὶ τοῦτο νὰ δημιουργηθῆ ἔν κίνητρον διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἀδείας ἀρκετὰ πρὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ κάμουν ἔναρξιν τῆς κατασκευῆς. Ἐπίσης ἔν καὶ τὸ αὐτὸ πιστοποιητικὸν δυνατὸν νὰ καλύπτῃ ἕνα εὐρὺν χῶρον, ἢ εἰς τὸν ὅποιον οἰκοδόμησις πρόκειται νὰ ἀναπτυχθῆ εἰς βαθμιαῖα στάδια.

Ἐπισκόπησις τῶν βιομηχανικῶν οἰκοδομήσεων κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ἔχει δημοσιευθῆ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Board of Trade⁽¹⁾. Μεταξὺ ἄλλων ἐνδείξεων, διαπιστοῦται ἐν αὐτῇ ὅτι ἀπὸ τὰς αἰτήσεις τὰς ἐγκριθείσας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1948 ἕως 1953 μόνον 72% ἔχουν προχωρήσει εἰς τὸ στάδιον τῆς οἰκοδομήσεως⁽²⁾. Εἶναι ὅθεν ἀναγκαῖον ὅπως γίνωνται μὲ σημαντικὴν ἐπιφύλαξιν ὠρισμένοι ἐρμηνεῖται, ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἐρμηνεία τοῦ γεγονότος ὅτι τὰ πιστοποιητικὰ τὰ ἐκδοθέντα κατὰ τὴν περίοδον Ἀπριλίου—Ἰουλίου 1955 ἐκφραζόμενα εἰς τετραγωνικοὺς πόδας ἀντεστοίχουν πρὸς τὸν διπλάσιον ἀριθμὸν τῆς ἀντιστοίχου περιόδου τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ πρὸς τρεῖς φορές τὸν τριμηνιαῖον μέσον ὅρον τοῦ 1953. «... κάποια στατιστικὴ ἔνδειξις τῶν μελλοντικῶν ἐπενδύσεων δύναται νὰ ἀπορρεύσῃ ἐκ τῶν ἐγκρίσεων διὰ βιομηχανικὰς οἰκοδομὰς... αὗται δίδουν μίαν χονδροειδῆ ἔνδειξιν τῆς πιθανῆς κατευθύνσεως τῶν μεταβολῶν. Ἀλλὰ δὲν δεικνύουν πόσον ταχέως θὰ ἐπέλθουν αἱ μεταβολαὶ αὗται πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην κατεύθυνσιν, ἐνῶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν πλέον χρήσιμον πληροφορίαν»⁽³⁾.

Τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεῖα περὶ τῶν οἰκοδομικῶν ἐνάρξεων εἰς ὠρισμένας χώρας καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀναγκαίως τὰ κάπως ἀσυστηματοποίητα δεδομένα περὶ τῶν ἀδειῶν, ἀποτελεῖ σοβαρὸν μειονέκτημα τῆς ἐρεύνης. Ἀλλὰ, μολονότι ἡ χρῆσις ἀκατεργάστων δεδομένων περὶ τῶν ἀδειῶν δὲν εἶ

1. Board of Trade Journal, 20 August 1955.

2. Μὲ τὴν ἔντασιν τῆς πιέσεως ἐπὶ τῶν οἰκοδομικῶν πόρων, πιθανὸν εἶναι αἱ καθυστερήσεις καὶ αἱ ἀναβολαὶ νὰ γίνωνται μεγαλύτεραι παρ' ὅ,τι ὀπῆραν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

3. Bulletin for Industry, H. M. Treasury, June 1955.

ναι ικανοποιητική, τὸ σύστημα παρέχει τούλάχιστον τὴν βάση δι' ἐρεύνας μέσω τῆς παρακολουθήσεως τῶν στοιχείων. Τὰ στοιχεία τὰ δημοσιευόμενα διὰ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν περὶ τῶν ἐνάρξεων τῶν βιομηχανικῶν οἰκοδομῶν (καθὼς καὶ περὶ τῶν ἀποπερατώσεων) καταρτίζονται τώρα διὰ τῆς παρακολουθήσεως τῆς ἐκδόσεως τῶν Πιστοποιητικῶν Βιομηχανικῆς Ἀναπτύξεως. Ἡ μέθοδος τῆς κατ' ἀναγωγὴν ἐρεύνης ἐφαρμόζεται ἐπίσης εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καί, εἰς μᾶλλον ἀραιὰ ὅμως διαστήματα, εἰς τὴν δυτικὴν Γερμανίαν καθὼς καὶ εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας.

4. Μέθοδοι ἐρεύνης τῶν ἐπενδυτικῶν προθέσεων

Τὸ περίφημον White Paper τὸ ὁποῖον ἐξέδωσε ἡ Κυβέρνησις Συνασπισμοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν τὸν Μάϊον 1944 ἐπὶ τῆς «Πολιτικῆς Ἀπασχολήσεως» ὑπέδειξε τὰς πέντε κυρίας κατηγορίας στατιστικῶν δεδομένων, αἱ ὁποῖαι «(ἐπὶ πλέον τῶν ἤδη ἐμφανιζομένων πρὸ τοῦ πολέμου) δέον νὰ ὑπάρχουν διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἄσκησιν μιᾶς πολιτικῆς ἀπασχολήσεως». Μία δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν κατηγοριῶν ἦτο «τακτικαὶ πληροφορίαι σχετικαὶ πρὸς τὰς ἐπενδύσεις, τὴν σχεδιαζομένην δαπάνην κεφαλαίου ὑπὸ τοῦ δημοσίου καί, κατὰ τὸ δυνατόν, ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων»⁽¹⁾. Μόλις τώρα πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ ἐφαρμοζόμενον εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν ἓν σύστημα παρακολουθήσεως τῆς δαπάνης κεφαλαίου ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Παρατηρεῖται ὅμως ὅτι «δι' ἓν διάστημα μετὰ τὸν πόλεμον ἢ μέχρις ὀρισμένου σημείου ἐκτίμησις τῶν προθέσεων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων ἦτο δυνατὴ χάρις εἰς τὰ στοιχεία τὰ ὁποῖα παρείχεν ἡ ἐφαρμογὴ φυσικῶν ἐλέγχων ἐπὶ τῆς ἰδρύσεως ἐργοστασίων, ἐπὶ τῆς προσφορᾶς χάλυβος, μὴ σιδηρούχων μετάλλων κλπ. Τώρα ποῦ οἱ ἔλεγχοι ἔχουν πλέον ἐκλείψει, παρίσταται ἐπείγουσα ἀνάγκη ὅπως ἐξευρεθοῦν ἄλλα μέσα πρὸς ἐκτίμησιν τῶν ἐπενδυτικῶν προθέσεων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων»⁽²⁾.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι εἶναι ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τὴν πλέον μακροχρόνιον πείραν ἐπὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἐρεύνης, κυρίως ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς παρακολουθήσεως τῶν προβλεπομένων δαπανῶν δι' ἐργοστάσια καὶ βιομηχανικὸν ἐξοπλισμὸν, τὴν ὁποῖαν διεξάγουν ἀπὸ κοινοῦ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου καὶ ἡ Securities and Exchange Commission, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα εἶναι δημοσιευμένα εἰς

1. H. M. S. O., Cmd. 6527, P. 27.

2. Bulletin for Industry, H. M. Treasury, June 1955.

την «Survey of Current Business» (1). Παρ' όλον ότι έχουν επιτευχθή αρκετά καλά αποτελέσματα, ταύτα βασίζονται επί ενός μικροῦ σχετικῶς καὶ ἀνίσως κατανεμημένου δείγματος ἐκ 2.100 ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι καλύπτουν τὰ 60% περίπου τῶν ἐπενδύσεων. Ἡ Καναδικὴ ἐπισκόπησις, ἡ ὁποία ἤρχισε γινομένη τὸ 1945 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν πολιτικὴν πλήρους ἀπασχολήσεως, εἶναι πολὺ εὐρυτέρας βάσεως. Ὅχι μόνον αὕτη καλύπτει πᾶσαν μορφήν ἐπενδύσεως, συμπεριλαμβανομένων ὅλων τῶν κατασκευῶν, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιεῖ εἰς τοὺς ἐπιχειρηματικὸς τομεῖς δείγμα λίαν εὐρὺ: 11.000 ἐπιχειρήσεις ἀπήντησαν εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ 1951 καλύπτουσαι τὰ 80% τῆς συνολικῆς πραγματικῆς ἐπενδυτικῆς δαπάνης.

Εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἔρευναι, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡς εἰς τὰς Βορειοαμερικανικὰς Χώρας κατευθύνσεων, ἔχουν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν Δανίαν, τὰς Κάτω Χώρας καὶ τὴν Σουηδίαν. Καταρτίζονται στοιχεῖα κατὰ χωριστοὺς ἐπιχειρηματικὸς τομεῖς καὶ κατὰ χωριστοὺς τύπους ἐπενδύσεων. Κατὰ γενικὸν τρόπον ἀκολουθεῖται ἡ μέθοδος τῆς ἀποστολῆς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ τέλος τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους ἐνὸς ἐρωτηματολογίου περὶ: 1) τῶν πραγματικῶν τῶν ἐπενδύσεων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος, 2) μιᾶς προσωρινῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἐπενδύσεων τῶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, 3) μιᾶς ἐκτιμήσεως τῶν προβλεπομένων ἐπενδύσεων τῶν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος. (Εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας αἱ αὐταὶ ἐρωτήσεις ὑποβάλλονται ἐπίσης εἰς τὰς ἀρχὰς ἐκάστης τριμηνίας διὰ τὰ ἀντίστοιχα τριμηνιαῖα στοιχεῖα). Ἡ μέθοδος ἐξακριβώσεως τῶν ἐπενδυτικῶν προθέσεων ἡ ὁποία πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ ἐφαρμοζομένη εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν θὰ καλύπτῃ τριμηνιαῖα δεδομένα, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν συλλογὴν στοιχείων διὰ τὴν ἐπενδυτικὴν δαπάνην κατὰ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην τριμηνίαν καί, εἰς τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, προβλέψεων διὰ τὴν ἐπενδυτικὴν δαπάνην κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος (2).

1. Πρὸς τούτοις, ἀνάλογοι ἔρευναι ἐξακριβώσεων διεξάγονται ὑπὸ τῆς Ἑκδοτικῆς Ἑταιρείας McGraw - Hill ὡς καὶ ἄλλαι παρακολουθοῦσαι εἰδικὸς τύπους ἐπενδύσεως. Λεπτομερῆς ἔκθεσις ἐπὶ τῆς γενομένης ἐργασίας ὑπὸ τῆς McGraw - Hill καὶ ἐπὶ τῆς ἐπισήμου τοιαύτης, μετὰ παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων βελτιώσεων τῶν, ἐγένετο προσφάτως πρὸς τὸ Συμβούλιον τῶν Διοικητῶν τοῦ Federal Reserve System καὶ ἔχει δημοσιευθῆ ὑπὸ τὸν τίτλον «Statistics on Business Plant and Equipment Expenditure Expectations».

2. Αἱ τριμηνιαῖαι ἐκτιμήσεις τῆς πραγματικῆς δαπάνης θὰ συγκεντροῦνται ἕνα μῆνα μετὰ τὸ τέλος ἐκάστης τριμηνίας. Διὰ νὰ δοθῇ μία βᾶσις εἰς τὰς ἐκτιμήσεις, ἡ πρώτη ἔρευνα, ἡ ὁποία διεξάγεται τώρα, ζητεῖ στοιχεῖα τῶν δαπανῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1954, τὸ ὁποῖον θὰ ἀποτελέσῃ

Εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεταννίαν ἡ ἔρευνα ἀπευθύνεται πρὸς 650 περίπου ἑταιρείας καλυπτούσας περὶ τὰ τρία τέταρτα σχεδὸν τῆς συνολικῆς δαπάνης κεφαλαίου ὄλων τῶν - ἑταιρειῶν. Τὸ δείγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον περιγράφεται ὡς ἀντιπροσωπευτικόν, περιλαμβάνει ὅλας τὰς μεγαλυτέρας ἑταιρείας ὁμοῦ μὲ μίαν μέσην ἐκπροσώπησιν ἄλλων. Ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι καλύπτονται κανονικῶς ὑπὸ τοῦ δείγματος εἶναι ὅλαι αἱ ἀπασχολοῦσαι περισσότερους τῶν 25 ἐργατῶν ἢ περίπου (ἀναλόγως τῆς ἀκολουθουμένης μεθόδου διὰ τὴν στατιστικὴν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς), τὰ ἀποτελέσματα σταθμίζονται κατόπιν ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἀπασχολήσεως ἢ ἄλλου τινὸς ἀναλόγου συντελεστοῦ. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν συνολικὴν ἀπασχόλησιν, καλύπτουν τὰ 93% αὐτῆς εἰς τὴν Ὑλλανδίαν, τὰ 80% εἰς τὴν Σουηδίαν. Εἰς τὴν Δανίαν τὸ ἀντίστοιχον ποσοστὸν εἶναι περίπου 75%, ἐνῶ ὅμως ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐπιχειρήσεις ἀπαντοῦν εἰς τὸ ἐρώτημα περὶ τῆς παρελθούσης ἐπενδύσεως τῶν, αἱ ἀπαντήσεις αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰς προβλεπόμενας ἐπενδύσεις καλύπτουν πολὺ μικροτέραν ἀναλογίαν τῆς συνολικῆς ἀπασχολήσεως. Ἡ ἀναλογία αὕτη ἔχει φθάσει καὶ τὸ χαμηλὸν ποσοστὸν 47%. Τὸ πλεόν πρόσφατον ἀντίστοιχον ποσοστὸν ἦτο 63%.

Πίναξ 1

Πραγματοποιηθεῖσαι ἐπενδύσεις ὡς ποσοστὸν τῶν προθέσεων ἐπενδύσεων:

	Ἑλλανδία	Σουηδία	Ἑνωμ. Πολιτεῖαι	Καναδάς (α)
1947	...	98	116	105
1948	...	102	103	113
1949	...	106	99	110
1950	91	116	128	113
1951	100	103β	107	111
1952	99	99β	110	106
1953	92	101	105	109
1954	94	110	99	93

(α) Ἐπιχειρηματικαὶ ἐπενδύσεις.

(β) Χονδροειδῶς προσαρμοσθέντα λόγω ἀλλαγῆς τοῦ δείγματος

Ὁ πίναξ 1 δεικνύει τὴν ἔκτασιν κατὰ τὴν ὅποιαν αἱ προβλέψεις

ἔτος βάσεως, ὁ σκοπὸς ὅμως εἶναι νὰ παρασχεθοῦν ἐνδείξεις τῶν μεταβολῶν εἰς τὰς δαπάνας κεφαλαίου καὶ ὄχι τὸ συνολικὸν ποσοδὸν τῶν ἐπιχειρηματικῶν ἐπενδύσεων.

των επιχειρήσεων έχουν αποδειχθή ὀρθαί ἐν τῷ συνόλῳ εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Ὀλλανδίας, μὲ τὰ ἀποτελέσματα διὰ τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας καὶ τὸν Καναδᾶν προστιθέμενα πρὸς σύγκρισιν. Θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῆ ὅτι τοιαῦται συγκρίσεις δὲν ἔχουν ἀναγκαίαν συμπερασματικὴν σημασίαν, δεδομένου ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους δύνανται, τὸ πολὺ, νὰ εἶναι ἀξιόπιστοι μόνον εἰς περιπτώσιν ἀνυπαρξίας ἐξωτερικῶν μεταβολῶν αἱ ὁποῖαι θὰ ἠδύναντο νὰ προκαλέσουν μεταβολὰς εἰς τὰ σχέδια τῶν επιχειρήσεων. Εἰδικώτερον, μεταβολαὶ τιμῶν κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον θὰ ἔτειναν κανονικῶς νὰ κάμουν τὰς πραγματοποιήσεις μεγαλυτέρας ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν τὰ σχέδια.

Πίναξ 2

Ὀλλανδία: Προθέσεις ἐπενδύσεων καὶ πραγματοποιήσεις ὡς ποσοτὸν τῶν πραγματοποιήσεων τοῦ προηγούμενου ἔτους

	1951	1952	1953	1954
Προθέσεις	112	118	90	128
Πραγματοποιήσεις	112	117	83	120

Πίναξ 3

Σουηδία: Προθέσεις ἐπενδύσεων καὶ πραγματοποιήσεις ὡς ἀντίστοιχα ποσοστὰ τῶν προθέσεων καὶ πραγματοποιήσεων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Προθέσεις	108	98	108	127	116	90(α)	106
Πραγματοποιήσεις	112	102	118	113(α)	111	92	115

(α) Χονδροειδῶς προσαρμοσθέντα λόγω ἀλλαγῆς τοῦ δείγματος.

Εἶναι ἐμφανὲς ἐκ τῶν πινάκων ὅτι οὔτε εἰς τὴν Εὐρώπην, οὔτε εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ἐπιτυγχάνεται μεγάλη ἀκρίβεια. Ἄλλ' αὕτη δὲν εἶναι ἡ μόνη μορφή συγκρίσεως ἡ ὁποία δύναται νὰ γίνῃ. Τόσον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας ὅσον καὶ εἰς τὸν Καναδᾶν αἱ ἐκτιμήσεις ὑπῆρξαν ἀκριβεῖς ὡς πρὸς τὴν πρόβλεψιν τῆς κατευθύνσεως τῶν μεταβολῶν μεταξύ δύο ἐτῶν, παρ' ὅλον ὅτι τὸ μέγεθος τῶν

μεταβολών τούτων είχε κατά τὸ πλεῖστον ὑποεκτιμηθῆ⁽¹⁾. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς δοκιμαστικῆς αὐτῆς μεθόδου εἰς τὰς ἐκτιμήσεις τῆς Ὀλλανδίας παρουσιάζονται εἰς τὸν πίνακα 2 (διάστασις μεταξύ σχεδίων καὶ πραγματοποιήσεων ἐνεφανίσθη μόνον διὰ τὰ δύο ἐκ τῶν τεσσάρων ἐτῶν διὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, τῆς διαστάσεως ταύτης ὀφειλομένης εἰς ὑπο-εκτέλεσιν ὑπὸ τῶν ὑπηρεσιῶν Κοινῆς Ὀφελείας αἱ ὁποῖαι συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰς ἐκτιμήσεις).

Ἡ μέθοδος αὐτὴ συγκρίσεως δύναται νὰ ἐπηρεάζεται ἐκ σφαλμάτων συστήματος εἰς τὰς προβλέψεις τῆς ἐπενδυτικῆς δαπάνης⁽²⁾. Καὶ πράγματι ἄλλη εἶναι ἡ μέθοδος συγκρίσεως (ἐμφανιζομένη εἰς τὸν Πίνακα 3) διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτυγχάνονται τὰ πλέον ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα εἰς τὴν ἔρευναν τῆς Σουηδίας.

Τὰ στοιχεία τῆς Δανίας, κυρίως λόγῳ τῆς εἰς διάφορον βαθμὸν ἀλλά, πάντως, περιορισμένης ἀνταποκρίσεως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐρεύνης, δὲν ἠδύναντο νὰ περιληφθοῦν κατὰ πρόσφορον τρόπον εἰς τὸν Πίνακα 1. Ἡ κανονικὴ παρουσίαις εἰς τὴν οἰκίαν ἐτησίαν ἔκθεσιν⁽³⁾ εἶναι μία σύγκρισις μεταξύ τῶν ἀνακοινωθέντων σχεδίων διὰ τὸ ἐπόμενο ἐτος καὶ τῆς δηλωθείσης ἐπενδύσεως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὁμάδος ἐπιχειρήσεων. Ἐν τούτοις, ὡς δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τὸν πίνακα 4, τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα δὲν δίδουν ἀρκετὰ σαφεῖς ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς συνολικῆς ἐπενδύσεως.

Πίναξ 4

Δανία: Προθέσεις ἐπενδύσεως ὡς ποσοστὸν τῶν ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων (αἱ ὁποῖαι ἀπήγγησαν) δηλωθεισῶν ἐπενδύσεων τοῦ προηγουμένου ἔτους καὶ συνολικὴ νέα ἐπένδυσις ὡς ποσοστὸν τῆς τοῦ προηγουμένου ἔτους :

	1950	1951	1952	1953	1954
Προθέσεις	115	117	91	96	93
Συνολ. νέα ἐπένδυσις	103	103	105	108	117

1. Ἴδε Short - term economic forecasting (Studies in income and wealth, Vol. 17). National Bureau of Economic Research, Princeton Univ. Press, 1955, Papers 2 and 3.

2. Οἷα εἶναι ἡ τάσις τοῦ νὰ παραλείπονται μικρὰ δαπάναι κεφαλαίου ἀπὸ τὰς προβλέψεις (Ἴδε Friend and Bronfenbrenner εἰς Short - term Economic Forecasting, op. cit. Paper 2).

3. Εἰς Statistiske Efterretninger. Ἡ πλέον πρόσφατος ἔκθεσις ἐνεφανίσθη εἰς τὸ τεύχος τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1955.

Τά σπουδαιότερα συμπεράσματα τὰ ἐξαχθέντα εἰς τὸ National Bureau of Economic Research, ὡς ἀποτέλεσμα μελετῶν παρακολουθήσεως τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδᾶν μέχρι τοῦ 1951 (1), εἶναι :

α) Ὅτι τὰ κατ' ἴδιαν σφάλματα δυνατὸν νὰ εἶναι μεγάλα, ἀλλὰ δὲν δημιουργοῦν σοβαρὰς νοθεύσεις, ἐὰν δὲ τὸ ὑπόδειγμα εἶναι ἀρκούντως μέγα, πολλὰ ἐσωτερικὰ σφάλματα ἐξουδετεροῦνται.

β) Ὅτι ἡ ἀκρίβεια εἶναι μεγαλυτέρα προκειμένου περὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων παρὰ περὶ μικρῶν ὡς καὶ προκειμένου περὶ σχετικῶς μεγάλων μᾶλλον παρὰ περὶ μικρῶν σχεδίων ἐπενδύσεων. Ἡ παρατήρησις αὕτη δύναται νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ μὴ ἱκανοποιητικοῦ χαρακτήρος τῶν ἀποτελεσμάτων εἰς τὴν Δανίαν, ὅπου ἡ βιομηχανία εἶναι ἐν ἰσῶ συνόλῳ ὠργανωμένη εἰς μικρὰς παραγωγικὰς μονάδας.

γ) Ὅτι αἱ προβλέψεις ἔχουν τὴν τάσιν νὰ λαμβάνουν ἀνεπαρκῶς ὑπ' ὄψιν τὸν παράγοντα τῶν τιμῶν.

Ἐπιπροσθέτως πρὸς τὰς ἐρέυνας αἱ ὁποῖαι ζητοῦν ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις νὰ ἀπαντήσουν διὰ καθωρισμένων στοιχείων, τὰ Conjunctionstests, περιγραφόμενα εἰς τὸ ἐπόμενον τμήμα τοῦ ἄρθρου τούτου, εἶναι κατάλληλα νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν ἀπόκτησιν ἐνδείξεων περὶ τῆς κατευθύνσεως τῶν ἀναμενομένων μεταβολῶν εἰς τὰς ἐπενδύσεις. Ἡ ἀνεπίσημος Γαλλικὴ ἔρευνα ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων κανονικῶς περικλείει μίαν ἐρώτησιν διὰ τὰς ἐπενδύσεις. Ἡ ἐπίσημος Γαλλικὴ ἔρευνα ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ τὰς ἐπενδύσεις ἅπασ τοῦ ἔτους (ἢ μορφή τοῦ σχετικοῦ ἐρωτηματολογίου περιγράφεται εἰς τὸ ἐπόμενον τμήμα τοῦ ἄρθρου). Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1954 ἐλήφθησαν ἀπαντήσεις ἀπὸ 1.225 βιομηχανικὰς καὶ 569 ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ πλεῖστα τῶν ὁποίων ἦσαν σχετικῶς μεγάλα. Αἱ προβλέψεις δύνανται νὰ συγκριθοῦν μόνον μὲ τὰ πραγματικὰ ἀποτελέσματα τὰ δηλούμενα εἰς τὴν ἐπισκόπησιν τοῦ ἐπομένου ἔτους. Αἱ προβλέψεις διὰ τὸ 1954 αἱ γενόμεναι κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1953 καὶ τὰ ἀποτελέσματα τὰ δηλωθέντα τὸν Νοέμβριον τοῦ 1954 εἶχον ὡς ἀκολουθῶς :

	Πρόβλεψις % ἐπὶ τῶν ἀπαντήσεων	Δηλωθὲν ἀποτέλεσμα % ἐπὶ τῶν ἀπαντήσεων
Ἐπιπλέον τοῦ 1953	32	46
Κατὰ προσέγγισιν ἴσων	40	31
Χαμηλότερον τοῦ 1953	28	23

Πηγή : Conjoncture et mouvement des affaires, Décembre 1954, p. 9.

1. Short - term Economic Forecasting, op. cit., ἰδιαιτέρως σ.σ. 236 - 238.

Τò γεγονός ότι κατὰ τò 1954 ἡ οἰκονομικὴ κατάσταση ἐσημείωσεν ἀπρόβλεπτον βελτίωσιν πρέπει νὰ παρέχη, μερικὴν τοῦλάχιστον, ἐξήγησιν τῆς ἐμφανιζομένης διαστάσεως μεταξὺ προβλέψεων καὶ ἀποτελεσμάτων.

Τò IFO Institute τοῦ Μονάχου διεξάγει παρεμφερῆ ἔρευναν, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα δὲν εἶναι ἀκόμη πρὸς δημοσίευσιν.

5. Ἡ μέθοδος Konjunkturtest

Γενικαὶ Ἀρχαὶ

Εἰς ὠρισμένον ὄριθμὸν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης (καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ) ἐφαρμόζεται σήμερον κανονικῶς εἰς νέος τύπος ἐρεύνης διὰ δειγματοληψίας ἐπὶ βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ νέος αὐτὸς τύπος ἐρεύνης χαρακτηρίζεται συνήθως ὡς «Μέθοδος Konjunkturtest», ἂν καὶ ὁ τίτλος «Ἐρευναι ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν τάσεων», ὁ ὁποῖος ἔχει ἐπίσης ἀντληθῆ ἀπὸ τὴν γερμανικὴν (Wirtschaftliche Tendenzbefragungen) θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπιτυχέστερος χαρακτηρισμός.

Ἡ ἀρχικὴ ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου ἐργασία εἶχεν ἀναληφθῆ ἀνεξαρτήτως καὶ κεχωρισμένως εἰς διαφόρους χώρας καὶ περίπου ταυτοχρόνως. Ἡδὴ, ἀπὸ τοῦ 1949 εἶχον δημοσιευθῆ εἰς τὴν «Sintesi Economica» τὰ ἀποτελέσματα μηνιαίων ἐρευνῶν διεξαγομένων ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως Ἐμπορικῶν Ἐπιμελητηρίων τῆς Ἰταλίας, τῶν ὁποίων ἡ ἔναρξις χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1947. Κατὰ τὸ 1950 ἀνάλογοι ἔρευναι ἐπὶ τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἤρχισαν εἰς τὴν δυτικὴν Γερμανίαν, ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Μονάχου (Münich Institut Für Wirtschaftsforschung) γνωστοῦ ὡς Ἰνστιτούτου IFO, καθὼς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰνστιτούτου Στατιστικῆς καὶ Οἰκονομικῶν Μελετῶν (τὸ Γαλλικὸν Κρατικὸν Γραφεῖον Στατιστικῆς), ἂν καὶ ἐξ ἀρχῆς αἱ ἔρευναι ἦσαν μηνιαῖαι εἰς τὴν Γερμανίαν (IFO) καὶ ἐξαμηνιαῖαι εἰς τὴν Γαλλίαν. Μετὰ ταῦτα τὸ Αὐστριακὸν Institut Für Wirtschaftsforschung, τὸ Σουηδικὸν Konjunkturinstitut (ἀνεξάρτητον κρατικὸν Ἰνστιτούτον οἰκονομικῶν ἐρευνῶν), ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τοῦ Βελγίου καὶ τὸ Ὁλλανδικὸν Κεντρικὸν Γραφεῖον Στατιστικῆς, εἰσήγαγον μεθόδους ἐπισκοπήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὰς χώρας τῶν, κατὰ βάσιν παρομοίας πρὸς τὴν ἔρευναν τοῦ Ἰνστιτούτου IFO, μολοντί ἡ Σουηδικὴ εἶναι τριμηνιαία, ἐνῶ ἡ τοῦ Στατιστικοῦ Γραφείου Λουξεμβούργου ἠκολούθησε τὰ γαλλικὰ πρότυπα, ἐπὶ τριμηνιαίας ὅμως βάσεως. Πρὸς τούτοις ἐγένοντο καὶ ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως προσπάθειαι, ὡς αἱ ἐξαμηνιαῖαι ἔρευναι

του *Mondo Economico* και αι έτήσιαι της «*Société d'expertise comptable fiduciaire de la France*, ενώ εις την 'Ελβετίαν το *Institut für Wirtschaftsforschung* της Ζυρίχης προσφάτως έκαμε μιαν πειραματικήν έναρξιν.

Κύριον χαρακτηριστικόν του *Konjunkturtest* είναι ότι κατά βάσιν δέν αναμένεται από τους έπιχειρηματίας όπως έλέγξουν ή υπολογίσουν αριθμούς ίνα απαντήσουν επί τεθέντων εις αυτούς έρωτημάτων. Διά της νέας αύτης μεθόδου σκοπεύεται όπως τά έρωτήματα πραγματευθῆ ύπεύθυνος της έπιχειρήσεως εύρισκόμενος έν στενή ή έπαφή προς την δραστηριότητα και την πολιτικήν αύτης. Δέν ζητούνται άκριβείς αριθμοί ή άκριβη ποσοστά αύξήσεων ή μειώσεων άφορώντα πραγματοποιηθείσαν ή προβλεπομένην δραστηριότητα. Έκείνο τό όποϊον ζητείται από τόν απαντώντα είναι να δώση μιαν άπλην έκτίμησιν διατυπωμένην εις όρους ποιοτικής μεταβολής. Ούτω, προκειμένου να διατυπωθῆ άπάντησις περί του κύκλου έργασιών της έπιχειρήσεως κατά τόν τελευταίον μήνα, τό αντίστοιχον έρώτημα δύναται να είναι κατά πόσον ό κύκλος έργασιών ύπῆρξεν εύρύτερος, πλέον περιωρισμένος ή άμετάβλητος έν συγκρίσει προς τόν προηγούμενον μήνα. "Η, άκόμη, ό ύπεύθυνος διά την άπάντησιν δύναται άπλώς να έρωτηθῆ εάν, κατά την κρίσιν του, ό κύκλος έργασιών ύπῆρξε καλός, ίκανοποιητικός ή δυσμενής. Οιοσδήποτε τύπος άπάντησεων και εάν έπιλεγῆ, ή ύποκειμένη εις τό έρωτηματολόγιον αρχή είναι πάντοτε ή ίδια: ή άπάντησις να δύναται να δοθῆ βάσει της προσωπικής αντίληψεως του ύπευθύνου επί της δραστηριότητος και της πολιτικής της έπιχειρήσεως, τοίτο δέ να δύναται να γίνη άμέσως, χωρίς να απαιτηθῆ προσφυγή εις αριθμούς.

"Ετερον χαρακτηριστικόν του *Konjunkturtest* άποτελεῖ τό γεγονός ότι ή έρευνα διεξάγεται ύπό την μορφήν έρεύνης διά δειγματοληψίας. Άλλά τό χαρακτηριστικόν τούτο, άν και εις την πράξιν σημαντικόν, είναι έντελώς έπιβοηθητικόν από άπόψεως ούσίας. Τό πλεϊστον των συνήθων στατιστικών συλλέγεται έπίσης βάσει δειγματοληψίας. Εις την νέαν αύτην μέθοδον τά κυριώτερα ζητήματα τά όποια έγείρονται, έκτός των συνήθων προβλημάτων της δειγματοληψίας αύτης καθ' έαυτης, θα παρέμεναν τά ίδια, έστω και εάν ή έρευνα έπετείνετο εις όλας τάς έπιχειρήσεις αντί εις δείγμα αύτων.

Οι κυριώτεροι άντικειμενικοί σκοποί των τοιούτων έρευνών δύναται να συνοψισθοῦν ως άκολούθως :

Πρωτον. Συλλογή στοιχείων παρουσιαζόντων χρονικήν ένημερότητα ή όποια δυνατόν να μη είναι έφικτή διά των συνήθων στατιστικών μεθόδων. "Η δημοσίευσις των συνήθων στατιστικών σειρών ύπό-

κειται εις καθυστερήσεις αι οποῖαι περιορίζουν σοβαρῶς τὴν χρησιμότητά των. Ἐπι παραδειγματι, ὁ προσωρινὸς δείκτης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεταννίαν δημοσιεύεται ἕνα μῆνα μετὰ τὸν μῆνα εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται, ἀλλὰ οἱ δείκται κατὰ βιομηχανικοὺς κλάδους δημοσιεύονται μὲ καθυστέρησιν δύο (καὶ εἰς μερικὰς περιπτώσεις τριῶν) μηνῶν. Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι συνεργάζονται εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ IFO καὶ ὅλοι ὅσοι δικαιοῦνται νὰ λαμβάνουν γνῶσιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς εἶναι εἰς θέσιν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν μετὰ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὅπως κρίνουν ἐόν ἡ τάσις τῆς παραγωγῆς εἰς ἕκαστον βιομηχανικὸν κλάδον ἐντὸς τοῦ ἐπισκοπούμενου μηνὸς ὑπῆρξε κατὰ βάσιν ἀνοδική, στάσιμος ἢ κατιοῦσα καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον δι' ὅλας τὰς λοιπὰς πλευράς τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης. Ὅσα ἐλέχθησαν εἰς τὰ προηγούμενα τμήματα τοῦ ἄρθρου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς καθυστερήσεις εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀριθμῶν περὶ τῶν ἀποθεμάτων καὶ παραγγελιῶν δεικνύουσιν τὴν σημασίαν τῆς ἐφαρμοζομένης μεθόδου.

Δεύτερον. Συμπλήρωσις τῶν παραδεδεγμένων στατιστικῶν σειρῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν παρουσιάζουν τὴν ἐπιθυμητὴν πληρότητα. Εἶδομεν εἰς τὰ προηγούμενα ὅτι αἱ στατιστικαὶ αἱ ἀφορῶσαι τὰ ἀποθέματα καὶ τὰς παραγγελίας, ὅταν ὑπάρχουν, εἶναι λίαν ἐλλιπεῖς καὶ δημοσιεύονται μὲ σοβαρὰν καθυστέρησιν. Αἱ βάσει τῆς νέας μεθόδου ἔρευναι ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα καὶ τὸ ὅτι καθιστοῦν δυνατὴν τὴν παρακολούθησιν τῆς κινήσεως τῶν ἀποθεμάτων καὶ τῶν παραγγελιῶν. Ἡ ἀντλησις παρομοίας φύσεως πληροφοριῶν, παρ' ὅλον ὅτι αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκφρασθοῦν εἰς ἀκριβεῖς ἀριθμούς, εἶναι χρήσιμος διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος καὶ γενικώτερον τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Συχνὰ εἶναι ἐπίσης δυνατὸν νὰ ἐκτιμηθῇ καὶ τὸ εἰς ποῖαν ἕκτασιν τὰ ἀποθέματα καὶ αἱ παραγγελίαι εἰς διαφόρους βιομηχανικοὺς κλάδους θεωροῦνται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπιχειρηματιῶν ὡς ἐπαρκῆ.

Τρίτον. Ἐρευνα καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν καθὼς καὶ τὰς προθέσεις αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ ἄμεσον μέλλον. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ἢ διεύθυνσις μιᾶς ἐπιχειρήσεως εὐρίσκεται εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ, ἐκτὸς ἀπροβλέπτου ἐξελίξεως τῶν συνθηκῶν, ποῖα θὰ εἶναι ἡ κατάστασις τῆς δραστηριότητος τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς κατὰ τὸν ἐπόμενον μῆνα. Ἡ παραγωγή εὐρίσκεται ἐν λειτουργίᾳ, αἱ διαθέσιμοι ἐργατικαὶ χεῖρες καὶ τὰ διαθέσιμα ὑλικά δύνανται νὰ ἐκτιμηθοῦν. Τὸ πλεον δὲ πιθανὸν εἶναι νὰ ἔχουν ληφθῇ καὶ ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν τιμῶν πωλήσεως.

Τέταρτον. "Έρευνα επί των προβλέψεων των επιχειρηματιών διά τὸ ἄμεσον μέλλον (λ.χ. μέχρις ἑξ μηνῶν) καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἰδιαιτέρους αὐτῶν κλάδους ἐπιχειρήσεων, ἐνίοτε δὲ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν οἰκονομίαν γενικῶς.

Πέμπτον. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑποβολὴ ἐρωτημάτων εἰδικῶν χαρακτήρος. Ταῦτα εἶναι δυνατόν νὰ τίθενται εἴτε κατὰ κανονικά χρονικά διαστήματα εἴτε καὶ συμπτωματικῶς, ὡσάκις τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐκ τῶν διαμορφουμένων συνθηκῶν.

Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ πληροφορίαι, τῶν ὁποίων σκοπεῖται ἡ ἀπόκτησις διὰ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ὑποδιαιροῦνται εἰς τὰς ἐπομένας τρεῖς ὁμάδας :

α) Πληροφορίαι ἐπὶ γεγονότων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἄμεσον παρελθὸν καὶ κρίσεις διὰ τὸ παρόν.

β) Πληροφορίαι ἐπὶ ἀποφάσεων καὶ προθέσεων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἄμεσον μέλλον. Κατὰ τὸ πλεῖστον, αἱ παρομοίας φύσεως πληροφορίαι ἐκφράζουν προσδοκίας μᾶλλον παρά βεβαιότητα. Ἄλλὰ αἱ προσδοκίαι αὗται, ἐν τῷ συνόλῳ ἐξεταζόμεναι, ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὸ τί ἢ ἐπιχειρήσις ἀναμένει νὰ πραγματοποιήσῃ κατὰ τὸ ἄμεσον μέλλον παρά εἰς τὸ τί ἀναμένει ὅτι θὰ συμβῇ. Πάντως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χαραχθῇ σαφῆς διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν ὁμάδος πληροφοριῶν καὶ τῆς ἐπομένης.

γ) Πληροφορίαι ἐπὶ τῆς προοπτικῆς τῶν ὑπευθύνων τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ τὴν ἀγορᾶν, μὲ μεγαλυτέραν ἔμφασιν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς παράγοντας ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἐκφεύγουν τοῦ ἀμέσου ἐλέγχου τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς εἶναι λ.χ. αἱ παραγγελαὶ καὶ αἱ τιμαὶ τῶν πρώτων ὕλων.

"Ἐχει σημασίαν νὰ παρατηρηθῇ ὅτι εἰς τὴν ὁμάδα (α) ὑπάγεται μία κατηγορία ἐξαιρετικῶς σπουδαίων καὶ χρησίμων πληροφοριῶν (').

1. Αὕτη ἀκριβῶς εἶναι ἡ βασικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐρευνῶν τούτων καὶ τῶν ἐρευνῶν αἱ ὁποῖαι διενεργοῦνται εἰς τὰς Η. Π. Α. καὶ εἰδικώτερον ὑπὸ τῶν περιοδικῶν *Fortune* καὶ *Business Record*, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν *Dun and Bradstreet, Inc.* Τὰ ἀποτελέσματα τῶν τελευταίων τούτων ἐρευνῶν, δημοσιευθέντα εἰς τὸ *Dun's Review and Modern Industry*, ἀναφέρονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἀπόψεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἐπὶ (1) τῆς μελλοντικῆς προοπτικῆς τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐπιχειρήσεων καθὼς καὶ τῆς κινήσεως τῶν ἀποθεμάτων, πωλήσεων, ἀπασχολήσεως κ.λ.π. καὶ (2) (εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ *Fortune*) τῆς μελλούσης καταστάσεως ἐν γένει τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ σημεῖα αἱ ἐν λόγῳ ἔρευναι εἶναι παρόμοιαι πρὸς τὰς ἐφαρμοζόμενας εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην. Εἰς τὸ *Short-Term Economic Forecasting op. cit.* φύλλον ἀριθ. 4 παρατίθεται μία ἐκτίμησις τῆς ἀκριβείας τῶν προβλέψεων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ *Fortune* καὶ τὰς ἐρέυνας τοῦ *Dun and Bradstreet, Inc.*

Βεβαίως ὁ σκοπὸς τῆς προβλέψεως διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς δραστηριότητος τῶν ἐπιχειρήσεων θὰ ἐξυπηρετεῖτο οὐσιωδῶς ἐὰν ἐγένετο τὸ θαῦμα νὰ εἶναι διαθέσιμοι αἱ συνήθεις στατιστικαὶ σειραὶ ἄνευ ὑπολογισμοῦ καθυστερήσεως. Αὐτὸ τὸ θαῦμα ἔρχονται νὰ ὑποκαταστήσουν—ἂν καὶ πολὺ ἀτελῶς—αἱ πληροφορίαι τῆς ομάδος (α), καθ' ὃ δὲ τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι δυνατὸν, διευκολύνεται τὸ ἔργον τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰς οικονομικὰς προβλέψεις.

Τὸ ἔργον αὐτῶν διευκολύνεται, πρὸς τούτοις, καὶ ἀπὸ τὰς πληροφορίας τῆς ομάδος (β) αἱ ὁποῖαι δεικνύουν τὰς πιθανὰς ἐξελίξεις τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὸ ἄμεσον μέλλον.

Ἀναφορικῶς μὲ τὴν ομάδα (γ) ὑπάρχει ὁ κίνδυνος μιᾶς παρανοήσεως. Γενικῶς, οἱ προωθούμενοι παρομοίας ἐρεύνας δὲν πρεσβεύουν ὅτι διὰ νὰ σχηματισθῇ ἀντίληψις περὶ τῆς πιθανῆς ἐξελίξεως τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος ἢ καλυτέρα μέθοδος εἶναι νὰ ἐρωτῶνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐπιχειρηματῆται καὶ αἱ ἐκτιμήσεις τούτων νὰ γίνωνται δεκταὶ ὡς ἀποτελοῦσαι τὰς καλυτέρας δυναμμένας νὰ ἀποκτηθοῦν ἐκτιμήσεις. Μὲ ἄλλους λόγους, συνήθως δὲν θεωρεῖται ὅτι αἱ πληροφορίαι τῆς ομάδος (γ) πρέπει νὰ ληφθοῦν ὡς «οἰκονομικῆ πρόγνωσις». Ἀπὸ τὴν ἄλλην ὁμως πλευράν, ἡ ἀποψις τῶν ἐφαρμοζόντων τὴν Konjunkturtest εἶναι ὅτι αἱ προβλέψεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀποτελοῦν σημαντικὸν παράγοντα προσδιοριστικὸν τῆς ἐξελίξεως τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος καὶ ὅτι πάντοτε ἡ μελέτη τῶν δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι χρήσιμος, παρ' ὅλον ὅτι, εἰς μερικὰ χρονικὰ σημεῖα καὶ εἰς μερικοὺς τομεῖς τῆς οικονομίας, οἱ ἐπιχειρηματῆται ἐνδέχεται νὰ κινοῦνται ἀπὸ προβλέψεις αἱ ὁποῖαι τελικῶς ἀποδεικνύονται ἐντελῶς λανθασμένοι. Ἄλλ' ὁ κόσμος θὰ ἦτο ἐντελῶς διάφορος ἀπὸ ὅ,τι εἶναι ἐὰν οἱ ἐπιχειρηματῆται εἶχαν πάντοτε δίκαιον, ὡς ἐπίσης θὰ ἦτο διάφορος ἀπὸ ὅ,τι εἶναι ἐὰν εἶχαν πάντοτε ἄδικον. Ἀποτελεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος τὸ ὅτι εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις αἱ προβλέψεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀποδεικνύονται πλέον βásiμοι παρὰ εἰς ἄλλας⁽¹⁾. Πάντοτε ὁμως αἱ πληροφορίαι ὡς πρὸς τὸ πῶς οἱ ἐπιχειρηματῆται σταθμίζουν τὴν κατάστασιν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποτελοῦν χρήσιμον συμπλήρωμα εἰς στοιχεῖα περισσότερον ἀντικειμενικά, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ γίνεται κατάλληλος χειρισμὸς αὐτῶν.

Αἱ πληροφορίαι αὗται καθίστανται ἰδιαιτέρως χρήσιμοι ὅταν ἡ ἐμφάνισις τῶν εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ προκύπτῃ μέχρι ποίου σημείου

1. Αἱ ἐρευναι ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν προβλέψεων ἀναφέρονται κατωτέρω εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ ἄρθρου.

υπάρχει διαφωνία μεταξύ των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών, ως προς τὰς προβλέψεις. Ἀκριβῶς δέ, αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον δημοσιεύονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἔρευνῶν τούτων. Δὲν θὰ ἔπρεπε, βεβαίως, νὰ θεωρηθῆ ὅτι ὁμοφώνως αἰσιόδοξοι προβλέψεις ἀποτελοῦν ἀναγκαίως λόγον διὰ γενικὴν αἰσιόδοξον προοπτικὴν. Καὶ συνήθως μὲν αὐτὴν τὴν σημασίαν ἔχουν, ἐὰν ὅμως ἡ ἐξέτασις τῶν λοιπῶν στοιχείων ὑποδεικνύει τὸ ἐνδεχόμενον διαψεύσεως τῶν αἰσιόδοξων προβλέψεων, τότε ἡ γενικότης τῆς αἰσιόδοξίας θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς λόγος ἐντάσεως, βάσει τῶν ἄλλων ἐνδείξεων, ἐνδεχομένης δυσμενοῦς ἐξελίξεως.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν προβλέψεων, αἱ σχετικαὶ κρατικαὶ ἀνάγκαι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς διαφέρουν μᾶλλον βασικῶς ἀπὸ τὰς ἀντιστοιχοῦσας εἰς τὰς προβλέψεις τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος (αἱ ὁποῖαι πάλιν μὲ τὴν σειράν των διαφέρουν ἀπὸ τὰς τοῦ μεμονωμένου βιομηχάνου ἢ ἐμπόρου). Εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, αἱ κυβερνήσεις ἐνδιαφέρονται ὄχι μόνον μὲ τὸ τί θὰ συμβῆ, ἐὰν δὲν ἐπιχειρηθῆ τίποτε πρὸς ἐπιρρασμὸν τῆς φορᾶς τῶν γεγονότων, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ μὲ τὸ τί θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ διὰ νὰ ἀσκηθῆ εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις. Πρὸς τούτοις, δεόν νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι μία κυβέρνησις ἔχει συνήθως εὐκολώτερον εἰς τὴν διάθεσίν της μὴ εἰσέτι δημοσιευθείσας πληροφορίας περὶ τῶν προσφάτων τάσεων παρὰ οἱ ἰδιῶται καὶ οἱ ὀργανισμοί.

Αἱ διάφοροι ἔρευναί ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀντικείμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου παρουσιάζουν σημαντικὰς διαφορὰς ὡς πρὸς τὴν ἔμφασιν τὴν ὁποῖαν δίδουν εἰς ἕνα ἕκαστον τύπον τῶν ζητουμένων πληροφοριῶν, ὡς αὗται κατετάγησαν ἀνωτέρω εἰς τὰς ομάδας (α), (β) καὶ (γ). Ἱστορικῶς, ὑφίσταται διάκρισις μεταξύ τῶν ἀρχικῶν ἔρευνῶν τοῦ I.F.O. διὰ τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν καὶ τῶν ἀρχικῶν ἔρευνῶν τοῦ I.N.S.E.E. (Ἐθνικοῦ Ἰνστιτούτου Στατιστικῆς καὶ Οἰκονομικῶν Μελετῶν) διὰ τὴν Γαλλίαν. Ἡ ἔρευνα τοῦ I.F.O. ἀποβλέπει βασικῶς εἰς τὸ νὰ δίδῃ μίαν ταχεῖαν καὶ ἐνήμερον ἐκτίμησιν τῆς ἐξελίξεως τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος πρὸς ἄμεσον χρῆσιν, μεγαλυτέρας ἐμφάσεως διδομένης εἰς τὰς ἐξελίξεις τοῦ ὑπὸ ἐπισκόπησιν μηνός, καθὼς καὶ—ὑπὸ τὴν ἀρχικὴν μορφήν τῆς ἐρεῦνης—ἐπὶ τῶν προθέσεων τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐπομένων δύο μηνῶν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ταῦτα, ἡ ἔρευνα τοῦ I.N.S.E.E. ὑπὸ τὴν ἀρχικὴν τῆς μορφήν, ἠσχολεῖτο ἀποκλειστικῶς μὲ τὰς προβλέψεις διὰ τὸ ἐπόμενον ἐξάμηνον τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐζητεῖτο, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ζητηται, ὅπως αἱ προβλέψεις των καλύπτουν ὄχι μόνον τὸν ἴδιον αὐτῶν κλάδον ἀλλὰ καὶ τὴν

γαλλικήν οικονομίαν ἐν τῷ συνόλῳ της. Ἡ διάκρισις αὐτῇ μεταξὺ τῶν ἀρχικῶν βασικῶν ἀπόψεων ὑπογραμμίζεται ἐπίσης ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἔρευνα IFO γίνεται ἐπὶ μηνιαίας βάσεως ἐνῶ ἡ ἔρευνα I.N.S.E.E. ἀναφέρεται μόνον εἰς ἑξάμηνα. Κατόπιν γενομένων τροποποιήσεων, ἡ ἔρευνα IFO περιλαμβάνει ἤδη μίαν ἐρωτησιν ἀφορώσαν τὴν προοπτικὴν περὶ τῶν τιμῶν καὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως κατὰ τὸ ἐπόμενον ἑξάμηνον εἰς τὸν κλάδον δραστηριότητος εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ ἐπιχειρήσις, ἡ δὲ ἔρευνα I.N.S.E.E. περιλαμβάνει ἤδη ἐρωτήσεις ἀφορώσας τὴν παροῦσαν κατάστασιν. Κατὰ συνέπειαν, αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων ἔχουν ἤδη σημαντικῶς ἀμβλυνθῆ, τὸ ὅτι ὅμως ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμεναι καταφαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης I.N.S.E.E. ἐξακολουθοῦν νὰ δημοσιεύωνται ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ οικονομικὴ προοπτικὴ διὰ τὸ ἑξάμηνον... συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν». Κατωτέρω θὰ διαπιστωθῆ ὅτι αἱ περισσότεραι τῶν λοιπῶν ἐρευνῶν παρουσιάζουν ἐντονώτερον τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἐτέρου τύπου ἐρεύνης. Οὕτω, ἡ ἑξαμηνιαία ἔρευνα ἡ διεξαγομένη εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπὸ τοῦ Mondo Economico ἀναφέρεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς προβλέψεις διὰ τὸ ἐπόμενον ἑξάμηνον, ἐνῶ ἡ μηνιαία ἔρευνα ἡ διεξαγομένη ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιμελητηρίων καὶ δημοσιευομένη εἰς τὴν Sintesi Economica ἀρχικῶς ἀνεφέρετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν, εἰς τὸ ὁποῖον παραμένει προσηλωμένη οὐσιαστικῶς καὶ σήμερον.

Τὸ ἐπιχειρήμα ὑπὲρ τῶν ἐρευνῶν τούτων δὲν δύναται, ἐν τούτοις, νὰ στηριχθῆ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις ἐπὶ τῆς χρησιμότητος αὐτῶν διὰ τὰς προβλέψεις τοῦ συνήθους ἐπιχειρηματίου (κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰ διοικητικὰ ὄργανα καὶ τοὺς ἀπασχολουμένους εἰς ἄλλους προνομιούχους ὀργανισμούς). Δημοσίευσις ὑπὸ πλήρη ἔννοιαν γίνεται μόνον τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς γαλλικῆς ἐρεύνης I.N.S.E.E., τῶν δύο ἰταλικῶν καὶ τῆς ἐρεύνης τοῦ Λουξεμβούργου. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης τοῦ IFO διὰ τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν δύναται νὰ ληφθοῦν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων, καὶ μόνον ὠρισμένοι, κατ' ἐπιλογὴν, ἐνδείξεις τάσεων δημοσιεύονται ἐξ αὐτῶν. Εἰς τὴν Σουηδίαν δημοσιεύεται μόνον περίληψις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεύνης καὶ μέχρι σήμερον, τοῦλάχιστον, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν Αὐστρίαν, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὁλλανδίαν γενικῶς δὲν δίδονται εἰς τὴν δημοσιότητα.

Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συνεργαζομένων ἐπιχειρήσεων, τοῦλάχιστον ἐφ' ὅσον ἀφοροῦν τὸν ἴδιον αὐτῶν κλάδον ἐπιχειρήσεων. Τὸ

κυριώτερον έπιχείρημα έναντίον τής γενικωτέρας άνακοινώσεως τών άποτελεσμάτων άποτελεί τó ότι εις τήν περίπτωσιν αύτήν ώρισμέναι έπιχειρήσεις δέν θά ήσαν πρόθυμοι πρός συνεργασίαν, μολοντί ουδέποτε τίθεται τó ζήτημα άνακοινώσεως τών διδομένων υπό μιās έκάστης μεμονωμένης έπιχειρήσεως άπαντήσεων. 'Η αντίρρησης αύτή Ισχύει ειδικώς δια τήν δημοσίευσιν λεπτομερειών άναφερομένων εις ειδικά προϊόντα, έν αντιδιαστολή πρός τās πληροφορίας αί όποίαι άφοροϋν υπό εύρεϊαν έννοιαν τομείς ή κλάδους τής βιομηχανίας και του έμπορίου. Εις τήν πραγματικότητα όμως έλάχισται έρευναι ύπείσ-έρχονται εις τοιαύτας λεπτομερείας περί ειδικών προϊόντων. 'Υποστηρίζεται, έπίσης, ότι ή συνεργασία τών έπιχειρήσεων έξασφαλίζεται εύκολώτερον, εάν, ως άποτελέσμα μιās τοιαύτης συνεργασίας, ένημερώνονται εις πληροφορίας αί όποίαι άλλως δέν θά ήσαν εις τήν διάθεσιν των.

Διά νά κριθῆ τó Ισχυρόν τών έπιχειρημάτων τούτων θά άπητείτο έρευνα του ζητήματος εις κλίμακα εύρυτέραν εκείνης ή όποία ύπήρξε δυνατή μέχρι σήμερα· πάντως δημιουργείται ή έντύπωσις ότι ή διδομένη βαρύτης εις τά έπιχειρήματα από ώρισμένους κύκλους είναι ύπερβολική. 'Ασφαλώς πρέπει νά ύπάρχη σοβαρά δικαιολογία δια νά άποκλείωνται γενικώς αί βιομηχανικαί και έμπορικαί έπιχειρήσεις ή τó εύρύ κοινόν από τήν ένημέρωσιν εις τά άποτελέσματα παρομοίας φύσεως έρευνών, τής άνακοινώσεως τούτων περιοριζομένης εις τās συνεργαζομένης έπιχειρήσεις καθώς και εις ώρισμένους προνομιούχους όργανισμούς και πρόσωπα. 'Αφ' έτέρου, ύποτίθεται ότι οι ύπεύθυνοι δια τήν όργάνωσιν τών έρευνών τούτων είναι οι πλέον άρμόδιοι δια νά κρίνουν περί τών κινδύνων και δυσχερειών τών συνδεομένων με τήν εύρυτέραν μετάδοσιν τών άποτελεσμάτων και δια νά άποδώσουν τήν δέουσαν σημασίαν εις τó ότι δέον νά είναι σεβασταί αί σχετικαί άπόψεις τών ένδιαφερομένων έπιχειρηματιών, είτε αύται είναι δικαιολογημένοι είτε μή. Είς τρόπον συμβιβασμού τών δύο άπόψεων, του όποιου αί δυνατότητες έφαρμογής θά ήτο χρήσιμον νά μελετηθοϋν προσεκτικώτερον, συνίσταται εις τó νά άποστέλλωνται τά άποτελέσματα εις τās συνεργαζομένης έπιχειρήσεις μικρόν χρονικόν διάστημα πρό τής γενικής δημοσιεύσεώς των.

Τó γεγονός ότι δια τής συνεργασίας της μία έπιχείρησις έξασφαλίζει εις έαυτήν προνομιακήν θέσιν δύναται νά περιπλέξη τήν έπιλογήν του δείγματος. 'Από μιās άπόψεως ή έκτασις ενός δείγματος πρέπει νά περιορίζεται τόσον όσον τó έπιτρέπει ή έξασφάλισις τής άξίας του. 'Αλλά από τήν στιγμήν όπου τó δείγμα τών έπιχειρήσεων θεωρείται ως βάση όχι μόνον δια τήν συλλογήν πλη-

ροφοριών αλλά και διὰ τὴν μετάδοσιν αὐτῶν, τὸ κριτήριον τοῦτο παύει νὰ ἔχη πλήρη ἰσχύϊν. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου φαίνεται νὰ ὑπάρχη κάποια σύγχυσις. Ἴσως εἰς τὴν πρᾶξιν τὸ ζήτημα τοῦ ρητοῦ ἀποκλεισμοῦ μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ ὁποῖα, ἐνδιαφερομένη ἰδιαιτέρως νὰ γνωρίσῃ τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἐρεῦνης, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν ὑπῆρξε πρόθυμος νὰ συνεργασθῇ, νὰ μὴ ἔχη πράγματι συχνὰ προκύψει ὡς εἰδικὸν πρόβλημα. Εἶναι ὁμως προφανές ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἔν ἐνδεχόμενον τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίζεται.

Ὅπωςδήποτε, ὁμως, ἡ σπουδαιότης τῆς ἐρεῦνης πρέπει νὰ στηρίζεται ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν χρησιμότητα τὴν ὁποῖαν ἐνέχουν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς διὰ τοὺς ἰδίους τοὺς βιομηχάνους καὶ τοὺς ἐμπόρους. Ἡ ληφθεῖσα προσφάτως σχετικὴ πρωτοβουλία εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν ὑπεστηρίχθη ζωηρῶς ἀπὸ τὰς βιομηχανικὰς ὀργανώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνεθάρρουν τὰς ἀρχὰς ὅπως ἐπεκτείνουν τὸ πεδίον τῶν ἐρευνῶν των. Δὲν χρειάζεται νὰ τονισθῇ ἡ χρησιμότης τῶν παρεχομένων πληροφοριῶν ἀπὸ τὰς ἐρεῦνας αὐτὰς διὰ μίαν ἐπιχείρησιν. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι ὀλιγώτερον ἐμφανές εἶναι εἰς ποῖαν ἔκτασιν ἐπωφελοῦνται πραγματικῶς τῶν εὐκαιριῶν αὐτῶν αἱ ἐπιχειρήσεις. Αἱ τοιαῦται ἐπισκοπήσεις ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμοι εἰς τὰς μικροτέρας ἐπιχειρήσεις, δεδομένου ὅτι, συνήθως, αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις διαθέτουν ἰδίας ὑπηρεσίας ἐρευνῶν καὶ πληροφοριῶν καὶ γενικῶς ἔχουν τὴν ἱκανότητα ἐνημερώσεως ἐπὶ τῆς καταστάσεως. Παρὰ ταῦτα, παρατηρήθη ὅτι εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποῖας τὰ ἀποτελέσματα εἶναι διαθέσιμα μόνον διὰ τὰς συνεργαζομένας ἐπιχειρήσεις, αἱ μικραὶ ἐπιχειρήσεις δὲν ἐπιδεικνύουν ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον πρὸς συνεργασίαν ἐπὶ τῷ τέλει ἐνημερώσεως των εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν.

Ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς, μία ἐρευνα τῆς ἐξεταζομένης μορφῆς παρέχει ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκφρασθοῦν ὑπὸ τὴν συνήθη μορφήν τῶν ἀπολύτων ἀριθμῶν, τῶν ποσοστῶν ἢ δεικτῶν. Ἄντὶ, λόγου χάριν, νὰ καταστήσῃ γνωστὸν ὅτι ἡ παραγωγή ὠρισμένου βιομηχανικοῦ κλάδου ἠυξήθη κατὰ ἓνα συγκεκριμένον ποσοστὸν ἢ ποσὸν κατὰ τὸν ὑπὸ ἐπισκόπησιν μῆνα ἐν σχέσει πρὸς τὸν προηγούμενον, δύναται μόνον νὰ δώσῃ τὴν πληροφορίαν ὅτι, ἐκ τῶν ἐπιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι περιελήφθησαν εἰς τὸ δείγμα, τόσαι ἢ τόσαι ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐσημείωσαν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς των ἐν σχέσει πρὸς τὸν προηγούμενον μῆνα, τόσαι ἢ τόσαι ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐλάττωσαν αὐτῆς καὶ ὅτι αἱ ὑπόλοιποι παρουσίασαν ἀμετάβλητον ἐπίπεδον παραγωγῆς. Δυνατὸν ἐκ τῆς ἐρεῦνης νὰ προκύπτῃ μία γενικὴ ἀνοδικὴ ἢ καθοδικὴ τάσις ἢ μία ἴση κατανομή τῶν ποσοστῶν μεταβολῆς πρὸς

τάς δύο κατευθύνσεις, ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἡ ἀκρίβεια τοῦ μεγέθους τῆς μεταβολῆς δὲν δύναται νὰ καθορισθῆ ἐπακριβῶς (1).

Καλύτεραι ἐνδείξεις τοῦ ποσοτικοῦ χαρακτήρος μιᾶς μεταβολῆς (εἴτε ἀφοροῦν πραγματοποιηθεῖσαν μεταβολήν, εἴτε προτιθεμένην, εἴτε προβλεπομένην) δύνανται νὰ ἐξασφαλισθοῦν ἐάν ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν ἐπὶ ἐκάστης ἐρωτήσεως ἀπαντήσεων, μεταξύ τῶν ὁποίων θὰ κάμῃ ἐπιλογὴν ὁ ἀπαντῶν, εἶναι μεγαλύτερος τῶν συνήθων τριῶν. Οὕτω ὁ ἐπιχειρηματίας ὁ ὁποῖος ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἐρωτηματολογίου τοῦ I.N.S.E.E. εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ πολλὰς ἐκ τῶν ἐρωτήσεων, εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνονται καὶ αἱ σπουδαιότεραι, ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μεταξύ πέντε δυνατῶν ἀπαντήσεων. Παραδειγματος χάριν, ἔχει νὰ ἀποφασίσῃ ἐάν ἡ ἀπάντησίς του θὰ εἶναι : ἢ ὅτι ἡ μεταβολὴ εἰς τὴν παραγωγὴν του ἔχει τὴν μορφήν τῆς μεγάλης ἀυξήσεως, ἢ ὅτι πρόκειται περὶ περιορισμένης ἀυξήσεως, ἢ περὶ μὴ μεταβολῆς, ἢ περὶ περιορισμένης μειώσεως ἢ περὶ μεγάλης μειώσεως. Ἡ τοιαύτη διαμόρφωσις τοῦ ἐρωτηματολογίου τοῦ I.N.S.E.E. εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κτηθείσης πείρας ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐρεῦνης. Εἰς τὸ Λουξεμβούργον, ἐν τούτοις, ἀπεφασίσθη, δι' ὅλας σχεδὸν τὰς ἐρωτήσεις, ὁ περιορισμὸς τῶν δυνατῶν ἀπαντήσεων εἰς τρεῖς. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ γενικῶς ἐφαρμοζομένη πρακτικὴ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως τῆς ὑπὸ τοῦ *Mondo Economico* διεξαγομένης ἐρεῦνης, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν ἀπαντήσεων ἀνέρχεται εἰς πέντε, καθὼς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔνθα ἡ *Société d' Expertise Comptable* ἀνεβίβασε τὰς δυνατὰς ἀπαντήσεις ἀπὸ τρεῖς εἰς πέντε. Φαίνεται ὅτι ἡ γενικὴ ἀντιληψὶς ἀποκλίνει εἰς τὴν θυσίαν τῆς δυνατότητος μεγαλύτερας ἀκριβείας πρὸς τὸ συμφέρον τῆς διευκολύνσεως τοῦ ἔργου τῶν ἐπιλαμβανόμενων τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὰ ἐρωτηματολόγια.

1. Ὁ ἀπ' εὐθείας ὑπολογισμὸς τοῦ μέσου ὄρου τῶν ἀπαντήσεων πρὸς τὸν σκοπὸν καθορισμοῦ τοῦ μεγέθους τῆς μεταβολῆς ἐπὶ τοῦ συνόλου δὲν εἶναι δυνατὸς ἄνευ γνώσεως τοῦ πραγματικοῦ ποσοστοῦ μεταβολῆς τῆς παραγωγῆς εἰς ἐκάστην μεμονωμένην ἐπιχειρήσιν. Εἰς ἀκραίας περιπτώσεις, δὲν ἀποκλείεται μία τυπικὴς προκύπτουσα ἀνοδικὴ τάξις νὰ συνδυάζεται μὲ ἐλάττωσιν τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς : λ.χ. μικραὶ ἀυξήσεις εἰς τὴν πλειονότητα τῶν ἐπιχειρήσεων δύνανται νὰ ὑπερκαλυφθοῦν ἀπὸ σημαντικωτέρας ἐλαττώσεις ἐμφανιζομένης εἰς μικρότερον ἀριθμὸν αὐτῶν (ἂν καὶ τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπιθανὸν νὰ συμβῆ εἰς τὴν πρᾶξιν). Προσπάθειαι πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ μέσου ὄρου ἢ διατυπώσεως τῶν ἀναφερομένων τάσεων ὑπὸ ποσοτικὴν μορφήν προϋποθέτουν ἀναγκαίως ὀρισμένην κατανομὴν τῶν ἐπιχειρήσεων μεταξύ διαφόρων τάξεων ποσοστῶν ἀυξήσεων ἢ μειώσεων. Κατωτέρω, εἰς ἐπομένους παραγράφους, γίνεται κάποια ἀναφορὰ εἰς τὸ πρόβλημα μιᾶς τοιαύτης «ποσοτικῆς» ἐμφάνισως.

Ἐναλόγους συζητήσεις προκαλεῖ καὶ τὸ ζήτημα ἐὰν πρέπη νὰ γίνεται κάποια, εἰς ποσοτικούς ὄρους, καθοδήγησις τῶν ἐπιχειρήσεων ὡς πρὸς τὰ περιθώρια κυμάνσεως τὰ ὁποῖα ὑποτίθεται ὅτι δύνανται νὰ καλύψῃ ἢ ἐνδεχομένη ἀπάντησις «ἄνευ μεταβολῆς». Ὅταν ὀφίσταται ἢ δυνατότης πέντε μᾶλλον ἀπαντήσεων παρὰ τριῶν, τὸ ζήτημα τοῦτο προσλαμβάνει περισσότερο ὀξεῖαν μορφήν. Ἡ ἄποψις τὴν ὁποίαν πρεσβεύει τὸ Ἰνστιτούτον IFO εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει κατάλληλος μέση ὁδὸς μεταξὺ τῆς εὐχερείας ἢ ὁποῖα ἐπαφίεται εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν ὅπως δῶσῃ κατὰ προσέγγισιν ἐνδείξεις βάσει τῶν ἐντυπώσεων του καὶ μιᾶς ἐρωτήσεως ἢ ὁποῖα θὰ τοῦ ἀπηυθύνετο δι' ἀκριβῆ ὑπολογισμὸν ποσοστῶν ἐξ ἐπεξεργασμένων στοιχείων. Ἡ ἄποψις αὕτη φαίνεται ὅτι κατέστη γενικῶς ἀποδεκτὴ, ἂν καὶ εἰς τὸ Βέλγιον ἐφίσταται ἡ προσοχὴ εἰς τὸ ὅτι ἀκόμη καὶ μία ἐλαφροτάτη διακύμανσις πρέπει νὰ θεωρηθῇ μᾶλλον ὡς μεταβολὴ παρὰ περίπτωσις «μὴ μεταβολῆς», διότι ἐὰν αὕτη συνεχισθῇ ἐπὶ ἀρκετὸν χρόνον δύνανται νὰ ἀποβῇ εἰς οὐσιώδη σώρευσιν μεταβολῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ ἐπίσημος ὀργανισμὸς I.N.S.E.E. ἔχει σχεδὸν ὁλοσχερῶς ἐγκαταλείψει τὴν χρῆσιν τῶν ποσοτικῶν ἐνδείξεων, αἱ ἔρευναι ὅμως τῆς ἰδιωτικῆς Société d' Expertise Comptable ἔχουν ἐξελιχθῆ ἀκριβῶς πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν. Οὕτω, διὰ τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τῶν πέντε δυνατῶν ἀπαντήσεων εἰς ἐκάστην τῶν ἐρωτήσεων δίδονται ποσοτικαὶ ἐνδείξεις ὡς πρὸς τὰ ὄρια μεταβολῆς τὰ ὁποῖα δέον νὰ ἐκφράζῃ μία ἐκάστη ἐκ τῶν πέντε δυνατῶν αὐτῶν ἀπαντήσεων. Ὅμοιον σύστημα ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ἐρεύνας τοῦ Mondo Economico εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ πρέπη νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἡ ἀντίθεσις κατὰ τῶν ποσοτικῶν ὑποδείξεων διὰ τὰς ἀπαντήσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ἀποτελεῖ μίαν πιθανὴν πηγὴν σοβαρῶν ἀδυναμιῶν (1).

Ἐκράϊαν περίπτωσιν τῶν πολλαπλῶν δυνατῶν ἀπαντήσεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ποσοτικὸν προσδιορισμὸν, ἀποτελοῦν δύο ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὴν Αὐστριακὴν ἔρευναν. Μολονότι τοῦτο σημαίνει μεγαλυτέραν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰς ἀπόψεις τοῦ IFO, δὲν σκοπεῖται διὰ τοῦ συστήματος τούτου ὅπως ἡ ἐκλογὴ τῆς ἐνδεικνυομένης ἀπαντήσεως γίνῃ ἄλλως ἢ βάσει τῆς προσωπικῆς

1. Ἐρευναι γινόμεναι ὑπὸ τοῦ Ὀλλανδικοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου Στατιστικῆς ἐπὶ τῶν δοθεισῶν ἀπαντήσεων διὰ τὰς μηνιαίας μεταβολὰς τῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας ὑποδημάτων δεικνύουν ὅτι κατὰ μέσον ὄρον αἱ ἀπαντήσεις «ἄνευ μεταβολῆς» ἀντιστοιχοῦν εἰς ὄρια μεταβολῶν ἀπὸ—10% μέχρι +10% (μολονότι ἡ ὑπόθεσις ὀρίων ἀπὸ—15% μέχρι +15% ὀδηγεῖ εἰς σχεδὸν ἐξ ἴσου καλὰ ἀποτελέσματα), ἀλλὰ ὅτι ὁ μέσος ὀστος ὄρος καλύπτει μίαν ἐξαιρετικῶς εὐρείαν διασπορὰν ἐρμηνείας ὑπὸ τῶν καθέκαστα ἐπιχειρήσεων.

κρίσεως τών προσώπων εκείνων τὰ ὁποῖα εἶναι ἀρμόδια διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐρωτηματολογίου. Ἐπὶ παραδείγματι, ἐὰν ὁ ἡμερήσιος ρυθμός παραγωγῆς μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἔχει αὐξηθῆ μᾶλλον σημαντικῶς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν προηγούμενον μῆνα, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὑπὸ κρίσιν μηνός θὰ εἶναι μᾶλλον εὐκολον εἰς τὸν διευθύνοντα αὐτὴν ὅπως δηλώσῃ ἐὰν χαρακτηρίζῃ τὴν αὐξήσιν μεταξὺ 5 καὶ 10 % ἢ μεταξὺ 10 καὶ 15 % (1). Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ ἐκλογή τῆς ἀπαντήσεως, ὑποκειμένη, ἐξ ἄλλου, εἰς τὴν πιθανότητα σφάλματος, εἶναι κάτι τελείως διάφορον ἀπὸ ἓνα ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς πραγματικῆς ποσοστιαίας μεταβολῆς (2).

Κατὰ τὴν κατάταξιν τών ἐπιχειρήσεων, συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαντήσεις των, ἀπαιτεῖται βεβαίως ὅπως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ σχετικὴ σημασία των, ὡς αὕτη προκύπτει ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐργατικοῦ των δυναμικοῦ ἢ τοῦ κύκλου ἐργασιῶν των ἢ ἐτέρου καταλλήλου μέτρου συγκρίσεως αὐτῶν. Ἡ παράλειψις τῆς ἐφαρμογῆς ἀκόμη καὶ ἑνὸς ὑποτυπώδους συστήματος σταθμίσεως (συνήθως δὲ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ τι πλέον ἑνὸς τοιούτου συστήματος) εἶναι φανερόν ὅτι θὰ ὀδηγήσῃ εἰς παραμόρφωσιν τῆς ἀκριβοῦς εἰκόνας. Γενικῶς υἱοθετεῖται σύστημά τι σταθμίσεως. (Εἰς τὸ Λουξεμβούργον, αἱ ἀπαντήσεις ὡς πρὸς τὰς προβλέψεις διὰ τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας δὲν σταθμίζονται, θεωρουμένου ὅτι ἡ γνώμη μιᾶς μικρᾶς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ἔχει μικροτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὴν γνώμην μιᾶς μεγαλυτέρας. Ἐπίσης, καὶ αἱ πρὸς τὸ ἐρωτηματολόγιον τοῦ Monopoli Economico ἀπαντήσεις δὲν καταχωροῦνται βάσει σταθμίσεως τινος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ φύσις τῆς ἐρεύνης ἀποκλείει τοῦτο).

Ὑπὸ ὠρισμένην ἔννοιαν, ἡ ἐκλογή τοῦ δείγματος δὲν ἀποτελεῖ ποτὲ πραγματικὴν περίπτωσιν τυχαίου δείγματος, καθόσον περικλείει πληρεστέραν ἀντιπροσώπευσιν τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων παρά τῶν μικρῶν. Ἐὰν ὑφίσταται συσχέτισις, καὶ συνήθως ὑπάρχει τοιαύτη (3),

1. Ἐὰν ἐτέρου, ἐὰν ἡ αὐξήσις εἶναι ἐξαιρετικῶς μικρὰ ὀφείλει νὰ ἀναφέρῃ κατὰ πόσον αὕτη ἔχει ἢ ὄχι ὑπερβῆ τὸ 1 %, αὐτὸ δὲ φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον εὐκολον.

2. Ὡς ἄλλη ἐξαιρέσις ἀπὸ τὸν γενικὸν κανόνα συχνὰ προτείνεται ἡ ποσοστιαία ἢ ὑπὸ ἀπόλυτον ἀριθμητικὴν μορφήν διατύπωσις ὀρίων μεταβολῆς εἰς τὰς ἀπαντήσεις ἐρωτημάτων ἀφορώντων τὴν συλλογὴν χονδρικῶν πληροφοριῶν ἐπὶ τοῦ κύκλου ἐργασιῶν καὶ τῆς ἀπασχολήσεως διὰ σκοποῦς σταθμίσεως. Ἐπίσης δυνατόν νὰ διδεται ἡ ἐκλογή μεταξὺ κλιμακούμενων εἰς ποσοτικὸς ὅρους ἀπαντήσεων δι' εἰδικὰ ἐρωτήματα, ὡς, παραδείγματος χάριν, τὸ ἐὰν ἡ τρέχουσα παραγωγή χρησιμοποιῇ τὸ 60—70 %, τὰ 70—80 %, ἢ τὰ 80—90 % τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος.

3. Ὡς ἀποκαλύπτεται ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἀναλύσεως τῶν ἀποτελε-

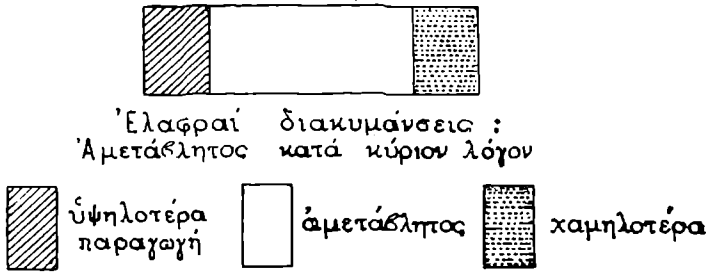
μεταξύ του μεγέθους της επιχειρήσεως και των απαντήσεων τās όποιās τείνει νά δώση, θά έμφιλοχωρή συστηματικόν σφάλμα εις τās άποτελέσματα τής έρεύνης. Το μειονέκτημα τουτο δύναται νά άπαλειφθῆ διά τής μεθόδου τής «κατά στρώματα» κατανομής (stratification). Ούτω αί περιλαμβανόμεναι εις τό δείγμα επιχειρήσεις κατατάσσονται άναλόγως του μεγέθους αύτων εις δύο ή τρεις ομάδας, αίτινες άποτελούν ύποδιαιρέσεις του δείγματος. Έντός έκάστης τοιαύτης ύποδιαιρέσεως έφαρμόζεται ή συνήθης εις τό σύστημα στάθμισις των επιχειρήσεων αί όποιαι τό άποτελούν, άλλ' έπιπροσθέτως, έκάστη ύποδιαιρέσις του δείγματος ώς σύνολον σταθμίζεται διά συντελεστού σταθμίσεως ίσου πρός τό αντίστροφον του ποσοστού τό όποϊον δεικνύει τό σχετικόν της μέγεθος εις τό σύνολον του δείγματος.

Κατανομή κατά στρώματα ύπ' αύτην τήν έννοιαν έφαρμόζεται μόνον εις τήν Σουηδικάν (ένθα αί επιχειρήσεις ύποδιαιροούνται εις τρεις ομάδας) και εις τό Βέλγιον (διά τό λιανικόν έμπόριον, όπου ύφίσταται σημαντική διαφορά καθ' όσον άφορᾷ τήν ποσοστιαίαν συμμετοχήν εις τό δείγμα μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων). Η κατανομή κατά στρώματα άναλόγως του μεγέθους των επιχειρήσεων δέν έχει βεβαίως τόσην σημασίαν όταν τό δείγμα καλύπτει όπωσδήποτε μεγάλην κατά τό μάλλον ή ήττον άναλογίαν επί τής συνολικής παραγωγής, όπως λ.χ. εις τήν Όλλανδιάν και τήν Αύστρίαν. Δύναται όμως νά έφαρμοσθῆ έπωφελώς εις άλλας χώρας εις τās όποιās τό μέγεθος του δείγματος είναι σχετικώς πολύ μικρότερον και παρουσιάζει σημαντικήν διαφοράν εις τήν άναλογίαν των αντιπροσωπευμένων μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων, όπως λ.χ. εις τήν Γαλλιάν.

Πρακτικήν δυσχέρειαν διά τήν κατανομήν κατά στρώματα άποτελεῖ ή ανάγκη τής άκριβοῦς γνώσεως των συνολικων έθνικων μεγεθων των άναφερομένων εις τās διαφόρους ομάδας επιχειρήσεων τής χώρας. Έπί παραδειγματι, εις τήν Δυτικήν Γερμανίαν δέν είναι δυνατή ή κατανομή κατά στρώματα, διότι τās διαθέσιμα έθνικά συνολικά στοιχεῖα διά τήν βιομηχανίαν κατά μέγεθος επιχειρήσεων περιορίζονται εις μόνον τήν κατά βιομηχανικούς κλάδους κατανομήν αυτών και όχι εις κατανομήν κατά παραγόμενα διακεκριμένα προϊόντα.

Η παρουσίασις των αποτελεσμάτων δύναται νά λάβη χώραν διά πινακοποιήσεως αυτών, ουνήθως όμως γίνεται γραφικώς. Ο καθιερωθεις ύπό του IFO τύπος τής γραφικής παρασιτάσεως των αποτελεσμάτων, τήν όποιαν έχουν ευρέως άπομιμηθῆ πλείσται χώραι, άποβλέπει εις τό νά διευκολύνη εις μίαν ταχεϊαν έκτίμησιν αυτών.

Είς έκαστην τῶν τριῶν διακρινομένων περιπτώσεων δίδεται εἰς χρωματισμὸς (ἢ μίᾳ σκίασις) ἢ δὲ κατανομὴ τῶν χρωμάτων εἰς ἓν ὀρθογώνιον σχῆμα ἀναλογεῖ εἰς τὴν σταθμισμένην κατανομὴν τῶν ἀπαντήσεων. Ἐπὶ παραδειγματι, ἐὰν ἡ παραγωγή, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν προηγούμενον μῆνα, ἦτο ἀμετάβλητος διὰ τὸ σταθμισμένον 80% τῶν ἐπιχειρήσεων, μειωμένη διὰ τὸ σταθμισμένον 9%, καὶ ἠϋξημένη διὰ τὸ σταθμισμένον 11% αὐτῶν, τὰ ἀποτελέσματα δεικνύονται περίπου ὡς κάτωθι:

Ἡ μεγαλύτερα ἴσως δυσχέρεια κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν τοιούτων ἐρευνῶν εἶναι ἡ προκύπτουσα ἀπὸ τὰς ἐποχικὰς διακυμάνσεις. Αὕτη παρουσιάζεται ὑπὸ μορφήν ὀξυτέραν παρὰ ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ χειρισμοῦ μιᾶς συνήθους χρονολογικῆς σειρᾶς, διότι εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν γνωστῶν μεθόδων ἐξομαλύνσεως τῶν ἐποχικῶν διακυμάνσεων. Ἐὰν ἐκ τοῦ Konjunkturtest προκύπτει κίνησις ἀντιθέτου κατειθύνσεως πρὸς τὴν κανονικὴν ἐποχικὴν διακύμανσιν, δὲν ἀναφύεται δυσχέρειά τις. Ἐὰν ὅμως ἡ κίνησις εἶναι πρὸς τὴν ἰδίαν κατεύθυνσιν (ὁμόρροπος) ἐνδέχεται νὰ εἶναι πολὺ δυσχερὴς ἢ καὶ ἀδύνατος ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἐὰν ἡ τάσις εἶναι ἀνοδικὴ ἢ καθοδική (1). Ἡ καθιέρωσις πέντε μᾶλλον ἀντὶ τριῶν δυνατῶν ἀπαντήσεων, αἱ ὅποια ὑποβοηθοῦν εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς μεταβολῆς, ἀποτελεῖ μερικὴν λύσιν αὐτῆς τῆς δυσκολίας, ὡς, ὅμως, ἀναφέρεται ἀνωτέρω, ἡ μέθοδος αὕτη τῶν πέντε δυνατῶν ἀπαντήσεων σπανίως χρησιμοποιεῖται.

Εἶναι προφανές ὅτι μίᾳ μέθοδος διὰ νὰ παρακαμφθοῦν αἱ ἐκ τοῦ στοιχείου τῆς ἐποχικότητος δυσκολίαι εἶναι ἢ διὰ τοῦ ἐρωτηματολογίου αἴτησις ὅπως ἡ σύγκρισις γίνεται πρὸς τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ προηγούμενου ἔτους μᾶλλον παρὰ πρὸς τὴν ἀμέσως προ-

1. Βεβαίως καὶ ἐπὶ συνήθους χρονολογικῆς σειρᾶς ἡ ἐξομαλύνσις τῶν ἐποχικῶν διακυμάνσεων εἶναι ἐνίοτε λίαν δυσχερὴς.

ηγηθείσαν περιόδον. Ἡ ἕκτασις κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μέθοδος αὕτη υἱοθετεῖται διαφέρει σημαντικῶς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐρευνῶν. Μειονέκτημα τῆς μεθόδου, ἐὰν αὕτη ἐφαρμόζεται κατὰ τρόπον ἀποκλειστικόν, εἶναι τὸ ὅτι ἀποκρύπτει τὴν τρέχουσαν τάσιν. Μέχρις ὀρισμένου σημείου γίνεται χρῆσις αὐτῆς εἰς ὄλας τὰς σχετικὰς ἐρεῦνας, ἐκτὸς τῶν διενεργουμένων εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καί, εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν μηχανολογικῶν βιομηχανιῶν, εἰς τὴν Σουηδίαν, ὡς καὶ τῶν δύο Ἰταλικῶν ἐρευνῶν.

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ I.N.S.E.E. βασιζει ἤδη σχεδὸν ὄλας τὰς ἐρωτήσεις του εἰς αὐτὸν τὸν τύπον συγκρίσεως. Εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ ἐρωτηματολόγιον τοῦ IFO διὰ τὸ ἐμπόριον βασιζειται εὐρέως ἐπὶ συγκρίσεων πρὸς τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ προηγουμένου ἔτους, εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τῆς βιομηχανίας ἡ τοιαύτη σύγκρισις εἰσῆχθη μόνον προσφάτως καὶ μόνον διὰ μίαν ἀπλὴν ἐρώτησιν ἀναφερομένην εἰς τὸν κύκλον ἐργασιῶν. Εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸ Βέλγιον αἱ τοιαῦται συγκρίσεις ζητοῦνται εἰς πολὺ περιορισμένην κλίμακα.

Εἰς ἐκ τῶν λόγων, οἱ ὁποῖοι ἐξηγοῦν τὴν μὴ γενικωτέραν χρησιμοποίησιν τῆς μεθόδου τῆς συγκρίσεως πρὸς τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ προηγουμένου ἔτους, εἶναι ὅτι ὑπὸ αὐστηρὰν ἔννοιαν αὕτη δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν βασικὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐρείδονται ὄλαι αἱ ἐρευναι τῆς μορφῆς τοῦ Konjunkturtest. Ἡ κεντρικὴ ἰδέα εἶναι, διὰ τὴν τεθῆ τὸ ζήτημα κατὰ ἀπλοῦν τρόπον, ὅτι αἱ ἀπαντήσεις πρέπει νὰ δίδωνται «ἀπὸ μνήμης» ὑπὸ τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον συμπληρῶνει τὸ ἐρωτηματολόγιον. Τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ τι τὸ ἀνέφικτον προκειμένου περὶ συγκρίσεων πρὸς τὸν προηγούμενον τρίμηνον. Ὅταν ὅμως ζητεῖται σύγκρισις πρὸς τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἡ δὲ μεταβολὴ δὲν ὑπῆρξεν ἀξιόλογος, καθίσταται σχεδὸν ἀναπόφευκτος ἡ ἀνάγκη προσφυγῆς εἰς καταχωρημένα στοιχεῖα, ἐὰν πρόκειται ἡ σύγκρισις νὰ γίνῃ μὲ κάποιαν ἀκρίβειαν (τὰ στοιχεῖα δὲ αὐτὰ ἐνδέχεται νὰ μὴ εἶναι καθόλου διαθέσιμα, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἢ εἰς αὐτὰ προσφυγὴ θὰ συνεπάγεται χρονοτριβὴν) ὑπάρχοντος, ἄλλως, τοῦ κινδύνου ὑποβολῆς σοβαρῶς λανθασμένων στοιχείων. Τὰ ἀποτελέσματα θὰ ἦσαν ἴσως καλύτερα ἐὰν ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸν ἐπιχειρηματίαν ὅπως συγκρίνῃ, ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου μηνός, τὴν περίοδον εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος ἐμπίπτει πρὸς τὴν ἀντίστοιχον περίοδον τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Ἐτέρα, καὶ προτιμωτέρα, ἴσως, δυνατότης εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ ἐρωτηματολογίου ὑπόδειξις ὅπως ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ ἐποχικὸς παράγων κατὰ τὴν σύγκρισιν πρὸς τὴν προηγούμενην περίοδον. Εἰς τὴν Γαλλίαν, τὸ ἐρωτηματολόγιον τοῦ I.N.S.E.E. περιέχει ἐρώτησιν ἐπὶ τῆς γενικῆς

τάσεως της δραστηριότητας της επιχειρήσεως, λαμβανομένης υπ' ὄψιν της εποχικής διακυμάνσεως. Ὁ τύπος αὐτὸς τῆς ἐρωτήσεως, παρ' ὅλον ὅτι δίδει ἐξαιρετικὴν βαρύτητα εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἐνδιαφερομένων νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὸ ἐρώτημα, δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν βασικὴν ἀρχὴν ἣτις διέπει τὰς ἐρεῦνας ταύτας. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως ἡ μέθοδος σπανίως χρησιμοποιεῖται (εἰς τὸ Βέλγιον τίθεται μία συμπληρωματικὴ ἐρώτησις ἐπὶ τοῦ ἐάν ἡ ἀναφερομένη μεταβολὴ εἶναι ἐποχικὴ ἢ ὄχι). Εἰς τὰ ἀνωτέρω πρέπει ἐπίσης νὰ προστεθῆ τὸ ὅτι σί ἔμφιλοχωροῦσαι ἐκ τοῦ ἐποχικοῦ παράγοντος περιπλοκαὶ καθίστανται σοβαρώτεροι καὶ ἐκ τῆς συχνὰ προκαλούσης σύγχυσιν, καθὸ ἀπροβλέπτου καὶ ἀσυστηματοποιήτου, τάσεως τοῦ ἐπιχειρηματίου ὅπως λάβῃ υπ' ὄψιν τοῦ τὸν ἐποχικὸν παράγοντα τοῦτον ἀκόμη καὶ ὅταν αὐτὸ δὲν τοῦ ἔχει ζητηθῆ ἢ καὶ ἀντιστρόφως, ὅταν δὲν λαμβάνῃ αὐτὸν ἐπαρκῶς υπ' ὄψιν ὡσάκις τοῦτο τοῦ ἔχει ζητηθῆ.

Καθ' ὃ μέτρον ἡ κατὰ συστηματικὸν τρόπον ἐξομάλυνσις τῶν ἐποχικῶν διακυμάνσεων δὲν εἶναι ἐπιτευκτὴ, χρήσιμος εἶναι, διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεύνης ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ κατὰ καιροὺς *ad hoc* εἰδικὴ ἔρευνα τοῦ στοιχείου τῆς ἐποχικότητος. Τοῦτο γίνεται, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπὸ τοῦ I.N.S.E.E. ὑπὸ μορφήν αἰτήσεως πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ὅπως δώσουν πληροφορίας περὶ τῆς κανονικῆς ἐποχικῆς διακυμάνσεως ἐντὸς τοῦ ἔτους. Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Βελγίου ζητεῖται ἐτησίως ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις ὅπως καθορίσουν ποῖοι εἶναι οἱ μῆνες τῶν ἐποχικῶν ἀνωτάτων καὶ κατωτάτων σημείων. Εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ Ἰνστιτοῦτον I.F.O. ἀναλαμβάνει κατὰ καιροὺς παρομοίας φύσεως ἐρεῦνας

(Ἡ δημοσίευσις τοῦ ἄρθρου θὰ συνεχισθῆ εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς Ἐπιθεωρήσεως).